

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I ИЗВЪНРЕДНА СЕСИЯ

Брой 28

София, сжбта, 24 октомврий

1931 г.

33. заседание

Петък, 23 октомврий 1931 година.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. 30 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народнитъ представители: Александъръ Христовъ, Александъръ Пиронковъ, Коста Сидеровъ, Димитъръ Джанкардашлийски, Стойчо Георгиевъ и Георги Говедаровъ	589	Проектоотговоръ на тронното слово (Първо четене — продължение разискванията)	583
		Случка. Изключване за три дни народния представителъ Стamatъ Ивановъ за непрестанни прекъсвания на оратора Петъръ Мърмевъ	593
		Дневенъ редъ за следващото заседание	608

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Присъжествува въ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

Откривамъ заседанието.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ народни представители: Алексиевъ Никола, Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бойчиновъ Михаилъ, Бояджиевъ Стефанъ, Буковъ Асенъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Славейко, Гавриловъ Никола, Геневъ Георги, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Стойчо, Говедаровъ Георги, Даскаловъ Стефанъ, Деневъ Андрей, Джанбарски Стоянъ, Джанкардашлийски Димитъръ, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Дичевъ Петко, Дуковъ Иванъ, Ецовъ Борисъ, Запряновъ Петко, Ивановъ Борисъ, Икономовъ Андрей, Икономовъ Димитъръ, Каназирски Георги, Каракашевъ Никола, Костовъ Георги, Кръстевъ Гето, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Куртевъ Иванъ, Кънчевъ Теодосий, Кършовски Крумъ, Лоловъ Сава, Ляпчевъ Андрей, Маджаровъ Рашко, Мариновъ Василь, Марковъ Цоло, Мелнишки Боянъ, Милевъ Милю, Мошановъ Стойчо, Мустафовъ Али, Наумовъ Александъръ, Нейчевъ Адамъ, х. Петковъ х. Георги, Пиронковъ Александъръ, Ризовъ Стойне, Сакъзовъ Янко, Сапунджиевъ Никола, Сидеровъ Коста, Станевъ Митю, Статевъ Христо, Стойковъ Апостолъ, Такевъ д-ръ Владимиръ, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Ташевъ Димо, Тодоровъ Димитъръ, Томчевъ Ангелъ, Тонковъ Тодоръ, Христовъ Трайко, Цанковъ Александъръ, Цановъ Стефанъ, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Чорбаджиевъ Петко, Шидерски Едрю и Юртовъ Георги)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото на Камарата е разрешило отпускъ на следнитъ народни представители:

На г. Александъръ Христовъ — 1 день;

На г. Александъръ Пиронковъ — 4 дни;

На г. Коста Сидеровъ — 2 дена;

На г. Димитъръ Джанкардашлийски — 1 день;

На г. Стойчо Георгиевъ — 2 дена и

На г. Георги Говедаровъ — 7 дни.

Пристъпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ: първо четене проектоотговора на тронното слово — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представителъ г. Петъръ Мърмевъ.

П. Мърмевъ (мак): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Преди да докосна голѣмитъ стопански и политически проблеми, които сѣ включени въ отговора на царската речъ; преди да изтъкна становището на македонската група по тѣхъ, ние считаме за дългъ отъ това свещено мѣсто да заявимъ на Парламентъ и правителство, че днесъ, когато българскиятъ народъ отъ свободното царство и вънъ отъ неговитъ предѣли се разпъза на кръсть отъ враговетъ на неговото добруване, свобода и независимост, ние нѣма нито да демагогствуваме, нито да политиканствуваме. Нашата задача ще бѣде преди всичко най-обективно да констатираме фактитъ, такива каквито си сѣ, откъдето ще блѣсне истината: не само върху положението на българския народъ и на българската държава, не само върху положението на балканскитъ народи и тѣхнитъ държави, но и върху положението въ държавитъ и народитъ на цѣлия свѣтъ.

България излѣзе отъ войната съ много тежки и дълбоки рани — финансови и стопански. Парламентъ и правителство правятъ свръхчовѣшки усилия, за да лѣкуватъ тѣзи рани и да изтрѣгнатъ страната отъ ноктитъ на оная напасть, която изсушава изворитъ на нашето национално стопанство.

България до преди войнитъ цѣвтѣше стопански и културно. България до преди войнитъ бѣше културенъ центъръ, около който гравитираха всички балкански държави. България преди войнитъ бѣше почитана и уважавана отъ всички по-близки и по-далечни държави. България, върху земята на която рѣката на провидението е изсипала толкова дарове, днесъ страда. Тази България трѣбва да бѣде обичана днесъ много повече, отколкото по-рано. Безъ разлика на партия, Парламентъ и правителство и интелгенция — всички трѣбва да впрѣгнатъ своитъ сили, за да я спасятъ отъ тая напасть.

Ние, представителитъ на поробенитъ българи отъ Македония подъ сръбска и грѣцка власть, носимъ въ душитъ си единъ мораленъ укоръ за всичкитъ нещастия, които сполетѣха българския народъ, който въ единъ моментъ

съ единъ девственъ идеализъмъ поиска да спаси отъ робство своитъ поробени братя. Обаче злобещата съдба и жестоката човѣшка рѣка наказаха жестоко България. Обаче ние, поробенитъ българи подъ сръбска и грѣцка власт, носимъ въ душитъ си една благодарностъ къмъ всички ония самоотвержени синове на България, които сложиха своитъ кости по тракийскитъ и македонскитъ полета. Тѣхниятъ духъ витае не само надъ Македония, той витае въ всички части на поробеното отечество.

Следъ нещастнитъ войни Македония, както ви е известно, бѣше разпокъсана, нейниятъ народъ бѣше разкъсанъ, една частъ остана въ предѣлитъ на българското царство, друга по-голяма частъ — въ рѣцетъ на грѣцката държава, а третата, лѣвската частъ, остана въ рѣцетъ на Сърбия. Една жестокостъ, невиджана въ историята, застави вѣлни отъ нашитъ сънародници въ Македония подъ грѣцка власт сръдъ зима да бѣгатъ и да търсятъ спасение. И това спасение тѣ го намериха тукъ, въ братската намъ България. Тѣ бѣха гонени отъ камшика на една властъ, нечувана по своята жестокостъ; тѣ напуснаха своитъ огнища, напуснаха гробоветъ на своитъ дѣди и търсѣха мѣсто, където да стоплятъ своитъ смразени сърдца. Това мѣсто бѣше България. Ние знаемъ, че съ идването на тия вѣлни бѣжанци стѣснихме стопанството на български селянини. Ние знаемъ, че съ идването на тия бѣжанци натежахме и на българския бюджетъ. Обаче ние хранимъ една вѣчна признателностъ, както казахъ, къмъ всички ония, които паднаха въ Македония за нейната свобода и къмъ българитъ отъ свободното царство, които широко отвориха обятия, за да приематъ своитъ братя.

България днесъ страда. Върху България е врѣхлетѣла една страшна напасть — това е стопанската криза. Върху тая криза ние чуваме отъ това мѣсто компетентни мнения на видни наши професори и общественици. Обаче това, г. г. народни представители, върху което искамъ да ви обърна вниманието, е следното. Всички тия господа вземаха фактитъ такива, каквито сѣ. Нарушена била хармонията между производството и консомация, между предлагането и търсенето, и вследствие на тия дисхармония се лѣява стопанска криза, която се нарича всесвѣтска и което азъ отричамъ. Тя не е всесвѣтска, тя засѣга едни държави повече, други по-малко.

П. Стоевъ (раб): И все пакъ не е всесвѣтска! Вѣрно е, защото въ Съветския съюзъ нѣма такава криза.

С. Омарчевски (з): Само съ Съветския съюзъ се занимаватъ.

П. Мърмевъ (мак): Потърпете малко! Ще дойда и до тамъ. — Нашето гледище върху стопанската криза е малко по-различно отъ това, което се изтъкна тукъ. Ние смѣтаме, че освенъ тия икономически причини, които предизвикватъ стопанскитъ кризи изобщо, една отъ главнитъ причини, която не бива по никой начинъ да се елиминира, това сѣ договоритъ, несправедливитъ договори, които се сключиха въ Версайлъ, Сенъ-Жерменъ, Трианонъ и Ньойи. Тѣзи договори бѣха сключени не въз основа на справедливостта; тѣзи договори бѣха продиктувани отъ единъ реваншъ, отъ мѣстъ. Вие си спомняте, г. г. народни представители, че презъ 1870 г., когато Франция биде победена отъ Германия, сѣщиятъ този, сега покойникъ, парламентаренъ тигъръ отъ Вандея, Клемансо, заедно съ Гамбета избѣгнаха съ балонъ въ Бордо, и се заклѣха да отмѣстятъ на Германия. Отмѣщението дойде. Войната свърши, обаче тази война, а особено договоритъ, предизвикаха една картографическа революция въ Европа. Погледнете картата на Европа и какво ще видите? Това не сѣ естествени граници, това сѣ змии, които обхващатъ, които се вивятъ около снагата на Европа. Естествентъ граници обикновено вървятъ по планини, вървятъ по рѣки, а днесъ границитъ заобикалятъ и планини, заобикалятъ и рѣки, за да могатъ по този начинъ да включатъ въ себе си по-догодни земи, отъ които ще могатъ да иматъ ресурси. Чешката граница по отношение на Австрия, ромънската граница по отношение на Унгрия, българската граница по отношение на Сърбия, Гърция и Ромъния — това не сѣ граници естествени. Естествено бѣше следъ тѣзи неестествени граници да се яви този именно процесъ, който го наблюдаваме сега. Следователно, за насъ една отъ главнитъ причини, за да има тази стопанска криза, това сѣ така нареченитъ мирни договори, които въ сѣщностъ не сѣ мирни договори, а сѣ договори за насилие, договори за грабежъ, договори за подтисничество. Единъ отъ виднитъ френски социалисти въ последната си книга „Les problèmes de la paix“ прави такава сравнение съ договоритъ за миръ. Договоритъ за миръ, казва той, приличатъ

на единъ казанъ безъ никаква клапа, въ който кипи опасността отъ нови изненади, отъ нови войни. Договоритъ за миръ, споредъ другъ, приличатъ на една ваза, която е слепена отъ парчета и украсява масата на Обществото на народитъ. И когато нѣкой се опита да постѣгне, тогава казватъ: „Ne touchez pas, il se cassera“ — не се допирайте, ще се счупи. При това положение, г. г. народни представители, не може да има миръ нито стопански, нито политически.

Подписаха се договоритъ презъ 1919 г., но непосредствено следъ тѣхъ започна новата война — икономическата война. И като резултатъ именно на тази война се яви тази стопанска криза. Нашето заключение е: дотогава, докато не се промѣнятъ договоритъ за миръ, сключени въ Парижъ, Ньойи, Сенъ Жерменъ, Версайлъ, Трианонъ и новитъ договори да почиватъ на справедливостта, до тогава миръ не може да има.

Мирътъ може да се запази по два пѣтища: или чрезъ едно коренно ревизиране на тия договори, чрезъ тѣхното окончателно събаряне, или чрезъ насилие. Други пѣтища, другъ изходъ нѣма. Това е, което ние искаме да подчертаемъ тукъ.

Покойникътъ Уйлсонъ бѣше заявилъ презъ 1917 г.: „Не може въ днешнитъ времена народитъ да се предаватъ отъ господаръ на господаръ като добитѣкъ“. Сѣщиятъ Уйлсонъ излѣзе и съ 14 точки, въ които казваше: „Народитъ да опредѣлятъ сами своята съдба, сами да разполагатъ съ себе си“. Американската делегация, подкрепена отъ италианската и отъ японската, направи формално предложение за автономията на Македония, обаче парламентарниятъ вандейски тигъръ Клемансо отхвърли всички мотиви за автономията на Македония и за личния чаръ, въ всички, на Венизелосъ, хитрата балканска лисица, даде на Гърция даръ една голѣма частъ отъ Македония. По-голямата частъ бѣше дадена на сръбитъ като съюзници на Сѣглашенито и една малка частъ остана въ предѣлитъ на българското царство.

Македония оттогава насамъ преживѣва най-страшни минути. Мене ще ми позволите, г. г. народни представители, да вдигна само единъ край отъ завесата, която е спусната отъ сръбската диктатура и отъ грѣцката между свѣта и нашето поробено отечество.

Днесъ сръбитъ ни отричатъ на насъ нашата националностъ. По единъ най-нечовѣшки начинъ тѣ закрива нашитъ училища, затвориха нашитъ черкви, изпѣдиха цѣлата интелигенция, и още кога? Още въ ония времена, когато България и Сърбия бѣха въ медения месецъ на свой съюзъ. Позволете ми да ви цитирамъ само единъ случай. Въ моя градъ Прилепъ презъ 1912 г. сръбскитъ офицери даватъ банкетъ на гражданството. Случайно тамъ присѣдствуваша и единъ мой другаръ. И когато се вдига чашата за наздравница за сръбския кралъ и за сръбската армия, тоя нещастенъ български учителъ, смѣтайки, че предъ себе си има съюзници, вдига и той чашата, ние за здравето на сръбския кралъ, ние за здравето на сръбската армия, но ние за здравето и на българския царъ и на българската армия. Петъ минути следъ това той биде изведенъ вънъ по единъ измамнически начинъ, съсѣченъ на парчета, събранъ въ човалъ, изхвърленъ нѣкъде и неговата майка и до днесъ не знае къде е гробътъ му! Това е Анастасъ Лютвицевъ. Азъ цитирамъ тоя случай, за да ви посоча робството, което си отиваше и робството, което идваше наново. Имаме единъ съюзъ за свободата на Македония, обаче тоя съюзъ бѣше опороченъ още въ самото начало.

Преди балканската война, г. г. народни представители — ще ми позволите да ви представя една кратка картина върху положението на Македония подъ турска власт — Македония бѣше цѣла, единна. Българската народностъ въ Македония подъ турско броеше около 1.800.000 души, имаше повече отъ 1.200 училища, 70 хиляди ученици, около 1.500 черкви и свещеници. Тогава цѣлъ свѣтъ знаеше, че въ Македония живѣеше предимно, въ грамадното си болшинство, едно българско население. Следъ него идваха турцитъ, следъ тѣхъ идваха вече ромъни и албанци, но нито единъ кьоравъ сръбинъ нѣмаше въ Македония. (Нѣкои отъ лѣвицата рѣкоплѣскалъ) Въ ония тежки времена, въ които живѣеше, българскиятъ народъ не можеше свободно да се развива културно и стопански. Той бѣше притиснатъ отъ турската властъ, той бѣше ограбванъ и затова българското население се организира нелегално; и въ Солунъ преди 35 години се поставиха основитъ на първия македонски централенъ революционенъ комитетъ. Започна се една нелегална борба не затова, защото македонското население, или предимно българитъ въ Македония не желаха да живѣятъ въ миръ. Напротивъ, ние, поробенитъ българи въ Македония — сега подъ грѣцка и

сръбска власт, а тогава под турска власт — искахме да живеем в мир, но, както казах, условията, при които беше поставен българският народ в Турция, създадоха тази революционна организация, която пропихна в всички слоеве, без разлика на селянин и гражданин, без разлика на богаташ и сиромаш.

П. Напетов (раб): Без разлика и на националност.

П. Мърмев (мак): Да, да, и без разлика на националност.

П. Напетов (раб): И която имаше за лозунг: Македония за македонците!

П. Мърмев (мак): Потърпете малко, ще изтъкна това.

П. Напетов (раб): Във Русия живеят толкова народи в мир и не се трепят и колят помежду си.

Н. Кемилев (д. сг): Мълчи, тип такъв!

П. Напетов (раб): Ти си тип! Във Русия толкова националности живеят в мир. Там турци и арменци живеят като братя.

Н. Кемилев (д. сг): „Турци и арменци живеят като братя“ — ама че го каза!

П. Напетов (раб): Турци и арменци живеят като братя в съветска Русия. Аз видях това.

Председателстващ Н. Захариев (Звъни): Моля, г. Напетов!

П. Мърмев (мак): Ами тия арменски кланета, които станеха в Цариград?

С. Иванов (раб): Споменете и тия кланета, които станеха в България.

П. Напетов (раб): Националистическата политика и на турците, и на гърците, и на сърбите...

Председателстващ Н. Захариев (Звъни): Стига, г. Напетов!

П. Мърмев (мак): На 20 юлий — 2 август нов стил — 1903 г. българското население в Македония се вдигна като един човък и поиска с собствените си сили да смъкне веригите от своя гръб. Обаче, макар че македонските революционери се бориha юнашки против турската империя в продължение на 6 месеца, най-после те трябваше да си дадат една почивка. Илинденското въстание, обаче, предизвика мюрцегски реформи, а след тях дойде вече ревалската среща, която даде на населението в Македония под турска власт административна, съдийска и финансова реформи.

Обаче, г. г. народни представители, вие ще си спомните какъв волтфас направиха по онова време самите турци с провъзгласяването на хуриета. Хуриетските години бяха само за да замаскират положението в Македония. След това дойде фаталната балканска война. Като казвам „фатална“, с това не искам да обвиня ония български юнаци, които подлетяха като един човък да спасят от робство своите поробени братя, но фатална я наричам затова, защото тя беше политически лошо подготвена. Самите ония, които твориха тая политика, заявиха, че тя фалира и, следователно, няма защо да прикаваме за нея.

Д-ръ Г. М. Димитров (з): Намъриха се, обаче, хора, които да реставрират тая политика.

П. Напетов (раб): Фалира не само политиката на Давева, а — българската политика по националния въпрос.

П. Мърмев (мак): Националният въпрос ли? Националният въпрос никога не може да фалира.

П. Напетов (раб): Политиката по националния въпрос фалира.

П. Мърмев (мак): Да, да.

Нъкой от мнозинството: Съветска Русия ще го разреши.

Нъкой от работниците: Тя го е разрешила отдавна.

С. Иванов (раб): Само една балканска федерция мож да все мир и да създаде братство между народите на Балканите.

П. Мърмев (мак): Но при свободна Македония, като основа на балканската федерация.

С. Иванов (раб): Свободна Македония, като член на балканската федерация.

П. Напетов (раб): (Казва нъщо)

Председателстващ Н. Захариев (Звъни): Г. Напетов! Трети път Ви правя бележка.

П. Мърмев (мак): Свободна Македония ще послужи като основа за балканската федерация, защото нас не ни интересува балканска федерация без свободна Македония, при поробена Македония.

П. Напетов (раб): То се знае, Македония трябва да бъде свободен член на тая федерация.

Н. Кемилев (д. сг): Вие сте безотечественици!

И. п. Рачев (з): А после ще отидем към Русия.

В. Домузчиев (нац. л. о): Русия — славянското море.

П. Мърмев (мак): След Балканската война, която свърши с Букурещкия мир и с откъснати части от българската държава и от българския народ, дойде световната война, в която българският народ пак с своите сили се опита да спаси своите братя от гръцкото и сръбско робство. Но и тая война, както казах, свърши с нов дълж. С договора за мир, който се сключи в Ньой, поискаха да се тури надгробна плоча върху македонския въпрос. Обаче македонският въпрос изникна отново като феникс из пепелищата и пожарите на Македония и днес пак е сложен за разрешение от международния ареопаг. И спокойно казваме ние, че не може да има мир в Югоизточна Европа дотогава, докато македонският въпрос не бъде разрешен радикално. Сърбите в Македония играят юдинско хоро. Те се опитват с всички срѣдства на срѣдновѣковната инквизиция да денационализират българското население в Македония под сръбска власт. За тях занданите, пожарищата, бесилките, убийствата бяха досега недостатъчни, за да постигнат тая цел. Пашич, преди да умре, казваше: „10 години сж достатъчни, за да бъде повърната Македония към майката отечество Сърбия, тя да бъде посърбена“. Обаче десетки години вече минават, и българското население в Македония с една упоритост, с една твърдост отстоява всичките удари, които му идват от страна на тази жестока власт. Сърбите унищожиха нашите училища, нашите църкви, игониха нашата интелигенция, но те едно не могат да разберат — че не можаха да убият българския дух в нашето население в Македония. А тоя дух сега е още по-силен, още по-крепък, отколкото беше даже по-рано.

Гърците, вървѣйки по сжщитѣ пѣтица, се опитват да погърчат българите в Македония под грѣцка власт. Те си послужиха с онази конвенция, която бѣ сключена непосредствено след сключаване на договорите за мир, и изгониха една грамадна част от българското население. Обаче, въпреки всичко това, населението в Македония под грѣцка власт, отстоява с всички срѣдства своята националност. Днес има, обаче, политици и дипломати, които твърдят, че в поробена Македония нѣма българи. Такъв бѣше Папанастасиу, който неотдавна мина през София и с един нечуван цинизъм в столицата на България заяви, че в Македония под грѣцка власт нѣма никакви българи, че те сж нѣкакви „фони“. А за българите в Македония под сръбска и грѣцка власт ние имаме документи от чужди автори, признания на самите сръбски учени, каквѣто бѣше Стефан Веркович, Вук Караджич и др.

Г. г. народни представители! За нас, представителите на българите от Македония под сръбска и грѣцка власт, които и днес носим кръста на борбата, македонският въпрос не можа да бъде разрешен нито от договорите за мир, нито даже от Обществото на народите, което се явяваше един вид гарант за изпълнението на тия договори. Договорите за мир въ своите клаузи гарантират покровителството на инородните малцинства. Обаче тия договори и до днес не сж изпълнени. Малцинствата не само в Македония под грѣцка и сръбска

власть, но и въ цѣла Европа сѣ подхвърлени на страшни гонения. На всичкитѣ петиции, които сѣ били поднасяни отъ страна на нашитѣ делегации, не се обръща абсолютно никакво внимание. Нашиятъ националенъ комитетъ, който представлява македонската емиграция въ България, не единъ пътъ, не два пъти се е отнасялъ съ меморандуми, съ изложения до Обществото на народитѣ, обаче е получавалъ само една бумага, въ която пише, че меморандумитѣ сѣ получени въ Секретарията на Обществото на народитѣ. И винаги, когато се даваха тия меморандуми, се казваше, че тѣ сѣ работа на ония емигранти българи отъ Македония, които се насъскватъ отъ българското правителство, отъ българската държавна власть. Обаче по-късно трима македонски доблестни синове — Шалевъ, Илиевъ и Анастасовъ — напуснаха своитѣ къщи, своето положение, и отъ името на българското население въ Македония се явиха предъ Обществото на народитѣ като неговии легални представители. Обаче и на подадената отъ тѣхъ петиция не се обръна никакво внимание, тя остана безъ всѣкакъвъ резултатъ, както всички други петиции. Напоследъкъ една свещеническа делегация, водена отъ нишавскиятъ митрополитъ, посети въ Европа всички представители на протестанската и католическата църкви. Ние върваме, че ония представители, които сѣ прочели изложението на тая делегация за положението въ Македония, ще се трогнатъ. Може би то ще направи нѣщо, за да може да се събуди свѣтовната съвѣсть, къмъ това измѣнено и изстрадало население.

П. Напетовъ (раб): Революционеритѣ не ходятъ на поклонение предъ Обществото на народитѣ, а се борятъ всрѣдъ своя народъ. Гоце Дѣлчевъ не позволяваше никому да ходи предъ когото и да било. Сарафовъ ходѣше предъ австрийския императоръ, защото той бѣше орѣдие на българскитѣ царедворци.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

П. Мърмевъ (мак): Ние не сме революционери, а легални дейци.

И. Лѣкарски (д. сг): (Къмъ Петко Напетовъ) Ще Ви заплатятъ, може би двойно, за тѣзи апострофи, които правите.

П. Напетовъ (раб): Кой, македонцитѣ ли?

С. Ивановъ (раб): Македонското движение е маша въ ржцетѣ на българската фашистка политика. (Тропане по банкитѣ отъ македонцитѣ) Македонскиятъ народъ има свой предначертанъ пътъ — борба на потиснатитѣ, но българската буржоазия го използва като маша противъ работницитѣ и селянитѣ, които биваха избивани на 9 юний. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ. Тропане по банкитѣ отъ македонцитѣ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Нѣмате думата, г. Ивановъ.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Вѣрно е, че сега ще ви платятъ руски червонци.

П. Мърмевъ (мак): Вашето мѣсто, преди всичко, не е тукъ (Сочи работницитѣ македонци), а е тамъ. (Сочи македонцитѣ) Тамъ трѣбва да отидете.

С. Ивановъ (раб): Ние сме при българския и македонски трудящъ се народъ, а вие — при българската буржоазия, при убийцитѣ на българскитѣ работници и селяни.

П. Мърмевъ (мак): Не Ви е срамъ! Вие бѣхте въ младежкото движение, но Ви изхвърлиха оттамъ.

С. Ивановъ (раб): Говорете за Петричъ, за Горна-Джумая, за х. Димовъ, доблестния народенъ представител и революционеръ, когото убихте на улицата всрѣдъ София. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля Ви се, г. Ивановъ, тишина.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Въ всѣко време е имало изчадия и въ този моментъ, за нещастие на българския народъ, има изчадия.

С. Ивановъ (раб): А Вие сте мекерета на Буровци.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Предупреждавамъ Ви, г. Ивановъ, за последенъ пътъ, ако продължавате да прекъсвате, ще предложа Вашето изключване.

Х. Трайковъ (раб): Кажете нѣщо за меморандума. Тамъ пише, че Македония принадлежи само на България. Тя е независима Македония, подготвена съ Илинденското въстание.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Предупреждавамъ Ви да пазите спокойствие въ Народното събрание.

С. Ивановъ (раб): Кажете нѣщо за подготовката на Илинденското въстание и за това, какъ Екзархията искаше да присъедини Македония къмъ „майката отечество“. Македонскиятъ народъ издигна лозунга: „Македония въ обществото на балканската федерация“, на работническо-селскитѣ балкански републики.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Това е български изродъ — не го слушайте.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Народниятъ представител Стаматъ Ивановъ непрестанно прекъсва, въпрѣки трикратнитѣ предупреждения и предупреждението за последенъ пътъ, което му направихъ, да не прекъсва г. Мърмева. Затова предлагамъ да бѣде изключенъ за три заседания.

Имате думата за лично обяснение.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Да бѣде изключенъ и за оскърбление на българското име.

С. Ивановъ (раб): Г. г. народни представители! Действително отъ трибуната на Народното събрание се говори и се изнасятъ болкитѣ и страданията на единъ народъ, който заслужава внимание. Македонскиятъ народъ цѣли 30 години води героическа борба.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Нѣма македонски народъ, а има български народъ.

С. Ивановъ (раб): И въ името на тази борба, той е далъ голѣма кръвава данъ за своето освобождение. Г. г. народни представители! Когато ние говоримъ за македонския народъ, ...

Д. Ачковъ (нац. л. о): Нѣма македонски народъ, а български народъ.

С. Ивановъ (раб): ... за вмѣшателството на българската буржоазна политика и на българскитѣ фашистки правителства, и на останалитѣ балкански фашистки правителства въ нашата страна, къмъ тия наши твърдения ще трѣбва да се отнесете съ една по-голѣма сериозностъ.

Отъ мнозинството: Това не е лично обяснение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля ви се, азъ зная какво е лично обяснение.

С. Ивановъ (раб): Вие постоянно празпратяте за миръ, но същевременно се готвите за война. За да настѣпи миръ, обаче, трѣбва да се даде едно правилно разрешение на македонския въпросъ. Но никое балканско правителство не е въ състояние да разреши този въпросъ. Въпросътъ за освобождението на македонския народъ, както и на всички потиснати народи, ще се разреши само по пътя на борбата, а не съ попки петиции предъ онова Общество на народитѣ, което е най-голѣмиятъ поробител на милиони национално и икономически поробени народи.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Продължително звъни)

С. Ивановъ (раб): Онѣзи (Сочи македонската група) искатъ да минаятъ като представители на македонския народъ. Македонскиятъ народъ е достатъчно възмъжалъ въ своето политическо разбиране, за да не става вече робъ както на българската фашистка политика, така и на шовинистическата политика на всички балкански фашистски правителства.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля Ви се, г. Ивановъ, ще дадете ли личното си обяснение?

С. Ивановъ (раб): Освобождението на македонския народъ ще дойде само по пътя на борбата и подъ свѣтлото знаме на апостола-революционеръ Гоце Дѣлчевъ. (Силни

тропания по банките от сговористите и демократите. Ръкоплъскания от работниците)

Председателстващ Н. Захариев: Г. г. народни представители! Които са съгласни с предложението на председателството, народният представител Стамат Иванов да бъде изключен за три заседания, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С. Иванов (раб): И все пак Македония ще бъде свободна. (Напуска залата)

Председателстващ Н. Захариев: Продължете, г. Мърмев.

Х. Трайков (раб): (Казва нищо)

Председателстващ Н. Захариев: Г. Трайков! Предупреждавам Ви, че ако смущавате реда, ще предложа и Вие да бъдете изключен.

П. Мърмев (мак): Г. г. народни представители! Македонският въпрос...

Х. Трайков (раб): Ти не си бил революционер.

П. Мърмев (мак): Аз съм член на една легална организация.

Председателстващ Н. Захариев: Г. Трайков! Предупреждавам Ви за последен път.

Нйкой от работниците: Разбрахме.

И. Цанков (нац. л. о): Не оставят човъка да говори. Това не е достойно за Парламента. Г. председателю! В дворете редъ. (Глъчка)

А. Капитановъ (з): Ако не бяхте изменили избирателния закон, нямаше да ги докарате тук. Докарайте ги и си вземайте белята на главата.

П. Мърмев (мак): Г. г. народни представители! Македонският въпрос отново, както казах, се изпръчва не само пред европейската политика, но пред европейската съвест и той чака да бъде разрешен въз основа на ония принципи, които дават възможност на всеки народ да определи сам своите съдбини. Македонският въпрос не може да служи за катрачик нито на тези, които селят тук (Сочи работниците), нито на никоя друга партия. (Възражения от работниците) Македонският въпрос изникна самостоятелно.

Х. Трайков (раб): А на 9 юний къде бяхте?

П. Мърмев (мак): Въ връзка с 9 юний ще разкривем много работи за васъ. (Възражения от работниците)

П. Напетовъ (раб): Вие не сте представител на македонския народ, а на една фашистска банда.

Х. Трайковъ (раб): Кой уби Тодоръ Александровъ? Ето Цанковъ, ето Захариев — нека кажат!

Председателстващ Н. Захариев: (Звъни)

Х. Трайковъ (раб): Тодоръ Александровъ вие го убихте, за да смачкате лъвницата въ македонското движение. Постигнахте целта си, обаче получихте само 2.000 гласа въ цъла България и идвате тук като натрапници.

П. Мърмев (мак): Това е лъжа.

Х. Трайковъ (раб): Провърете изборните книжа и ще се уверите.

Н. Дойчиновъ (раб): Който отиваше въ Петричко, веднага биваше убиванъ.

П. Напетовъ (раб): Тамъ имаше фашистска диктатура.

П. Мърмев (мак): Тамъ не се позволява предателството.

И. Лъкарски (д. сг): (Към работниците) Престъпленията, които са вършени въ онзи край, нямат нищо общо съ това, което се поддържа от трибуната за Ма-

кедония. И македонският народ нма нищо общо съ тия престъпления. Срамота е това, което говорите! (Възражения от работниците)

Председателстващ Н. Захариев: Г. Лъкарски! Моля Ви се!

П. Напетовъ (раб): Неговата кауза е националистическа, българска, а ние сме за каузата: Македония за македонците.

Председателстващ Н. Захариев: (Звъни) Г. г. народни представители! Представителите от Работническата партия Петко Напетовъ, Христо Трайковъ и Никола Дойчиновъ непрестанно прекъсват оратора и нарушават реда въ Народното събрание. Предупреждавам ги за последен път, че, при най-малкото нарушение на правилника, ще искамъ да имъ се наложи наказание. (Глъчка)

Х. Трайковъ (раб): Това е система!

П. Мърмев (мак): Г. г. народни представители! Македонският въпрос, както въ миналото, така и сега, по-неже не е бивал разрешаван радикално, е създавал винаги грижи не само на политиките въ Югоизточна Европа, но и на политиките въ цълия свът. И дотогава, докогато той не се разреши радикално, дотогава, докогато разпокъсаните части на Македония не се обединят въ едно цъло, както това диктува самото естествено положение на Македония, дотогава този въпрос винаги ще бъде на зелената маса пред европейската дипломация. Ние се боримъ, ще продължаваме да носимъ кръста на борбата по всички легални пътища, ще търсимъ всички легални институти, но най-вече ще се опираме на свътната съвест, която, макаръ още да не е пробудена...

Х. Трайковъ (раб): На можахте ли да разберете, че те сямат съвестъ?

П. Мърмев (мак): Моля Ви се!

Д. Ачковъ (нац. л. о): (Към работниците) Македония нма да апелира къмъ палачи.

П. Напетовъ (раб): Апелирате къмъ съвестта на банкерите!

Председателстващ Н. Захариев: (Звъни) Моля!

П. Мърмев (мак): Свътната съвест, при това положение, въ което се намира Македония днесъ, под сръбска и гръцка власт, ще намъри начини и срѣства да наложи единъ истински миръ не само на Балканския полуостровъ, но и въ цъла Европа.

Често пъти се подмъта, че македонският въпрос се явява прѣчка за добросъседските отношения на България съ Сърбия и Гърция. Ние мислимъ, че македонският въпрос не може да бъде такава прѣчка. Но ако българското правителство смѣта да създава добросъседски отношения върху снагата на поробена Македония, ние това нма да приемемъ и нма да позволимъ. Ние искаме отъ македонския въпрос да не се създава партийна политика. Ние искаме македонският въпрос да бъде народенъ, да има една народна политика, която да се налага на всички правителства. Ако се иска да се постигне споразумение съ съседите, като се откажемъ ние отъ нашето име и отъ борбата, която водимъ сега, такава жертва никой не може да иска отъ насъ. Българското правителство, обаче, смѣтаме ние, е легалниятъ представител на всички поробени българи отъ разни държави. Българското правителство има и дългъ, има и право да се грижи, да протестира предъ чуждестранния свът за всичко онова, което става не само въ Македония подъ сръбска и гръцка власт, но и въ всички части на поробеното отечество. Българското правителство не по пътя на възприемането на договора, сключенъ въ Ньои, ще постигне нѣкакви резултати. Нма защо да си правимъ илюзии! Не може свободниятъ български народъ, отъ който излизатъ парламенти и правителства, да не се интересува за съдбата на поробените свои братя. Това никой не може да го допусне отъ насъ.

Х. Трайковъ (раб): Но българското правителство допуска да се разкарватъ македонците — български граждани, следъ подаването на всѣка нота.

П. Мърмев (мак): Моля! Често българското правителство, въ миналото и сега, при всѣка една акция на по-

робенитѣ българи подѣ сръбска власть, прибиѣва до мѣрки, за които нѣма никакво законно основание да се извършватъ.

Питамъ азъ, кой законъ позволява на българското правителство отъ миналото и на днешното правителство, представявано отъ г. Малиновъ въ началото, да посѣгаватъ върху мирни граждани, които не сѣ провинени въ нищо, въ името на нѣкакъвъ престижъ на закона? Ние мислимъ, че и бившиятъ президентъ г. Малиновъ, и по-раншнитѣ президенти на българското правителство нѣма да намѣрятъ законъ, който да имъ дава това право.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Има единъ най-висшъ законъ — да се гарантира спокойствието на страната и на държавата.

П. Мърмевъ (мак): Но за ония, които сѣ провинени. Обаче за невинни граждани, които не сѣ провинени предъ българскитѣ закони, мене ми се чини, че българската власть, българското правителство нѣма законни основания да посѣга върху тѣхната свобода.

Г. г. народни представители! Свѣтътъ знае, че днесъ Македония подѣ сръбска власть е отдѣлена отъ българската държава съ телени мрежи, съ вълчи ями, съ бойници и още всевъзможни сръдства, каквито не сѣществуватъ и не сѣ сѣществували въ никоя държава въ историята. Питамъ азъ, защо българското правителство ще бѣде отговорно за ония, които, жертвувайки своя животъ, се борятъ въ своята собствена страна за свободата на народа си? Па, даже ако биха могли да минатъ презъ тия телени мрежи, презъ тия бойници и пр., за това българското правителство ли е отговорно? Държавата на кралъ Александра е длъжна сама да брани своитѣ граници, и българското правителство не може да бѣде отговорно за онази борба, която се води въ Македония подѣ сръбска власть.

Вѣрно е — безъ да ставамъ адвокатъ — има една революционна организация, която се бори въ Македония. Но кои сѣ условията, които я създадоха, защо изникна тя? Покойниятъ великъ българинъ Тодоръ Александровъ въ редица свои изявления предъ чужди кореспонденти заявяваше, че революционната борба не е целъ, а е сръдство. Революционеритѣ прибиѣватъ къмъ нея затова, защото нѣма никаква друга пътека за единъ по-другъ животъ, за една по-друга борба. Ако сърбитѣ и гърцитѣ биха дали възможностъ на българското население, което е у тѣхъ, да се бори по легални пѣтища, не се съмнявамъ, че революционната организация сама по себе си ще се разфорира. Но при това положение, когато сѣ суспендирани всичкитѣ граждански права, когато се отказва на нашитѣ братя подѣ сръбска и грѣцка власть тѣхната националностъ, когато се отказватъ най-елементарнитѣ имъ човѣшки права, питае ние, какъ може да живѣе това население? И ето отговорътъ за сѣществуването на тая страшна революционна организация, която не дава мира нито на сръбската държава, нито на грѣцката държава.

Ние, г. г. народни представители, имаме пълното съзнание, че сме една шепа народъ; ние не сме нито 150-милионния руски народъ, нито 170-милионния американски народъ, нито френския народъ, нито германския народъ. Ние скѣпимъ всѣка капка кръвъ, дадена въ редоветѣ на борбата. Обаче, както и по-рано казахъ, нѣма изходъ, нѣма пътека, която да може да даде възможностъ на българитѣ отъ Македония да се борятъ по легаленъ пѣтъ. Насъ ни таксуватъ, че ние сме каточели нѣкакви спортисти въ тая работа. Питамъ, хърватскитѣ народъ, който вѣкове е живѣлъ въ една културна страна, каквато бѣше Австро-Унгария, близко до Западъ, защо и той прибиѣгна до тия нелегални сръдства? Вие си спомняте пакъ онова писмо на покойния Тодоръ Александровъ до Радичъ, въ което му казваше, че сърбитѣ нѣма да позволятъ на другитѣ народи да се борятъ по легаленъ пѣтъ. Радичъ не можеше да си представи, какъ ще се прибиѣне до сръдствата на нелегалната борба. Но после, следъ инцидента съ парабелитѣ на Пуниша Радичъ въ Парламента, следъ като се изтъркунаха 4—5 народни представители и водачи на хърватския народъ, той се убеди въ необходимостта отъ нелегалната борба. И днесъ ние виждаме хърватитѣ и българитѣ отъ Македония подѣ сръбска и грѣцка власть, емигрантитѣ, да сѣ хванали рѣка за рѣка, за да могатъ да смѣкнатъ отъ грѣба си това тежко робство. Следователно, не ние, не хърватитѣ, не всички други народи, които се борятъ за своята свобода, сѣ виновни; виновни сѣ тѣзи, които сѣ турнали този яремъ върху тѣхния грѣбъ, и тѣзи, които не искатъ да видятъ това нещастие, тѣзи бедствия, които споветѣха предимно българското население въ Македония подѣ сръбска и грѣцка власть.

Представителътъ на Демократическия сговоръ, г. Александъръ Цанковъ, подхвърли за убийствата въ македонскитѣ сръди и изказа едно пожелание, да не се избиватъ българи отъ българи.

Д. Бошнаковъ (з): Презъ неговото управление въ България се вършиха убийствата.

П. Мърмевъ (мак): Ние ли ще искаме да се избиваме? Азъ ви казахъ: ние сме една шепа народъ и скѣпимъ всѣка наша жертва. Обаче той се мотивира и каза: „Когато е въпросъ да се спасява държавата“. Е добре, като вървимъ по същата логика, македонското освободително движение, което не е държава, когато се намиратъ хора, които искатъ да турятъ прѣтъ между спичитѣ, то е въ своето право да се брани.

Що се отнася за крила въ македонското движение, това е само една лъжа. Македонското движение е единно.

С. Димитровъ (раб): Има само две крила, на Ляпчевъ и Цанковъ, които се изтрѣпватъ едни други, кое отъ тѣхъ да наддѣлѣе.

П. Мърмевъ (мак): Вие се трѣпете още повече. Македонцитѣ се трѣпятъ, за да пазятъ своята независимостъ. Емиграцията въ България, въ лицето на своя националенъ комитетъ, женския съюзъ и младежкитѣ организации, е единна. Всички сѣ единни, живѣятъ съ една мисль и съ една идея. Също тѣй единни сѣ и нашитѣ емигранти въ Америка, въобще нашето движение е единно, и по мисль, и по действие.

Х. Трайковъ (раб): Ако вървите по принципитѣ, начертани отъ Дѣлчевъ, нѣма да стреляте македонцитѣ като кучета по улицитѣ. Вие убихте всички честни водачи на македонското движение. Вие убихте Гьорчо Петровъ, вие убихте Тодоръ Александровъ.

П. Мърмевъ (мак): Куршумитѣ, които повалиха Тодоръ Александровъ, излѣзоха и отъ васъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Непрекъснато звѣни)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: (Къмъ Х. Трайковъ) Вие искате да изпѣдятъ и Васъ ли? Заради туй ли вдигате този шумъ? Искате да станете мъченици на глупостта си. Разберете, че тукъ е Парламентъ. Трѣбва да имате търпението да слушате оратора.

Х. Трайковъ (раб): Азъ го слушамъ, обаче ораторътъ малко повече истината да говори.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Вземете думата.

Х. Трайковъ (раб): Ше ми я дадете ли?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Кѣде бѣхте вчера, когато Ви бѣше редътъ?

П. Мърмевъ (мак): Г. г. народни представители! Ние, представителитѣ отъ Петричкия окръгъ, който симболизира цѣлокупна Македония подѣ сръбска и грѣцка власть, искаме да подчертаемъ тукъ, че за този окръгъ се правятъ най-малко жертви отъ страна на правителство и на Парламентъ. Тамъ живѣе едно население дисциплинирано, трудолюбиво. Въпрѣки че нашитѣ врагове сърби и гърци искатъ да представятъ предъ чужди кореспонденти този окръгъ като нѣкакво огнище на македонски революционери, кѣдето кипи непрестаненъ бунтъ, когато автомобилътъ ги отведе отъ Дупница нататкъ, тѣ оставатъ изумени, защото виждатъ едно мирно население, което съ потъ и трудъ изкарва своята прехрана. И онова, което тѣ търсятъ да намѣрятъ, не го намиратъ. Тамъ нищо друго тѣ не виждатъ, освенъ едно дисциплинирано население, което живѣе съ една мисль: частъ по-скоро да може да се върне въ своитѣ огнища, които то напустна. Това население, което като часовой стои на дветѣ граници и пази българската държава, давайки всички морални и материални жертви, заслужава да бѣде подкрепено въ стопанско отношение.

Пѣтищата тамъ, г-да, сѣ въ единъ безпорядкъ, храната е недостатъчна, скѣпа, а рѣкитѣ не сѣ добре урегулирани. При това тамъ тегне едно военно положение. Пакъ по сѣщитѣ мотиви, които споменахъ преди малко, за да се угоди на враговетѣ отъ Западъ, презъ 1927 г. г. Ляпчевъ, като министъръ-президентъ, създаде военно положение.

ние въ Петричкия окръгъ. Нѣма причини отъ никакъвъ характеръ, които могатъ да оправдаятъ тази постѣпка на българското правителство. Падналъ нѣкой злодей въ Македония подъ сръбска власть — веднага българското правителство взема мѣрки да удовлетвори исканията на тукашния представител на сръбската власть. Нѣма причини, казвамъ, за сѣществуванието на военно положение. То трѣбва да се вдигне и да се даде възможностъ на тамошното население свободно да упражнява своята работа, да не бѣде притѣснявано отъ никакви изключителни мѣрки.

Накрай, г. г. народни представители, ще кажа, че ние, поробенитѣ българи отъ Македония подъ сръбска и грѣска власть, живѣемъ съ една вѣра: че звездата на българския народъ, която не угасна презъ времената на кърджалийството и яничерството, която не угасна и презъ тъмната епоха на грѣцкото робство, нѣма да угасне и сега! (Рѣжкоплѣскания) Бурята ще мине, България отново ще застане на своитѣ крака и ще заеме онова мѣсто, което историята и сѣдбата сѣж и предопредѣлили. Ние, македонцитѣ, българитѣ отъ Македония подъ сръбска и грѣска власть, живѣемъ съ една надежда: че свѣтовната съвѣсть ще бѣде пробудена, че договоритѣ за миръ ще бѣждатъ коренно измѣнени и тѣ ще почитатъ не върху насилията, не върху неправдитѣ, а върху справедливостта. Има ли справедливостъ, има миръ. Мирътъ е рожба на справедливостта. Тоя денъ ще дойде, защото самитѣ автори на договоритѣ за миръ сѣж недоволни отъ собственото си дѣло. Брианъ заяви: „*Tant que je serai ici, il n'y aura pas de guer*“ — до-като съмъ тукъ, нѣма да има война. Той измисли и Паневропа. Обаче Паневропа може да сѣществуватъ, може да се реализира само въз основа на единъ миръ, който да позволи на всички народи, потискани днесъ, да разполагатъ сами съ своитѣ сѣдбини. Дотогава, докато тържествува потисничество, дотогава ще има борба.

П. Напетовъ (раб): А потисничество ще сѣществуватъ, докато сѣществуватъ капитализмътъ. Научете тая работа! Капитализмътъ носи робство на всички народи, и на македонцитѣ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

И. Симеоновъ (д): Това си научилъ и вѣчно това повтаряшъ. Она денъ не можа да си прочетешъ речта. Научилъ си руски, а не можешъ да четешъ български!

П. Мърмевъ (мак): Г. г. народни представители! Македонскиятъ въпросъ и днесъ се явява като една прѣчка за реализирането на всички ония идеи, за които работи човѣчеството, за които работимъ и ние. Ние, изстрадалитѣ отъ толкова войни, отъ вѣкове, най-вече чувствуваме мира; искаме да живѣемъ и ние спокойно въ миръ, но въ миръ, който да почива на истински разбранитѣ интереси на държавитѣ въ Европа, единъ миръ, който да въдвори не робството, а свободата не само за народитѣ, но за всѣка личностъ отдѣлно. Живѣйки съ тая надежда, ние ще се боримъ дотогава, докогато, най-после, видимъ реализиранъ нашия идеалъ. А нашиятъ идеалъ е да видимъ свободна и независима Македония, (Рѣжкоплѣскания отъ македонцитѣ, националибералитѣ и сговориститѣ) да отидемъ тамъ, въ нашитѣ огнища, да видимъ гробоветѣ на нашитѣ дѣди, да видимъ роднитѣ балкани, . . .

А. Аврамовъ (з): Сговорътъ ги продаде.

П. Мърмевъ (мак): . . . да можемъ да пѣмъ свободно нашата хубава българска пѣсенъ, да можемъ да се молимъ свободно на нашия Богъ, да можемъ да възпитаваме поклѣннията въ националнитѣ идеали.

Х. Трайковъ (раб): Г. Мърмевъ! По какъвъ пѣтъ ще стигнемъ до освобождението? Разбра се, че отъ Обществото на народитѣ нищо не може да се очаква. Отъ това Общество на народитѣ, което пороби Македония, може ли да се очаква сега освобождение на Македония?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

П. Мърмевъ (мак): Азъ Ви отговорихъ, че ние сме една легална организация. Ние апелираме и очакваме, че единъ денъ общоевропейската съвѣсть — не съвѣстътъ, както Вие казвате, на банкерска Европа, а на оная европейска демократия, която има за грижа да запази свободата не само на народитѣ, но и на отдѣлната личностъ — ще наложи своитѣ принципи и ще бѣждатъ ревизирани не само договоритѣ за миръ, но ще бѣждатъ ревизирани и всички досегашни отношения между държавитѣ.

С. Димитровъ (раб): Договоритѣ за миръ ще бѣждатъ изгорени отъ работницитѣ и селянитѣ.

П. Мърмевъ (мак): У насъ нѣма работници и селяни. Въ нашето движение участвуватъ и работници, и селяни, и търговци — всички. (Рѣжкоплѣскания отъ македонцитѣ и сговориститѣ) Вие може да дойдете тукъ, отъ тая трибуна, да говорите за освобождението на Македония, но не да се вържете като катраникъ на Москва.

Х. Трайковъ (раб): Като казвате, че по такъвъ начинъ ще дойде свободата на Македония, Вие влизате въ разрѣзъ съ принципитѣ на Дѣлчева, който е казалъ, че Македония ще бѣде свободна само по пѣтя на общото вътрешно въстание. Който мисли друго-яче, той лъже другитѣ, лъже и себе си.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

П. Мърмевъ (мак): Въстанието стана.

П. Напетовъ (раб): Пакъ трѣбва да стане.

П. Мърмевъ (мак): Въстанието ще стане наново, може-би.

П. Напетовъ (раб): Ха, така!

П. Мърмевъ (мак): Но азъ не съмъ адвокатъ, който мога да защитя една нелегална организация.

Х. Трайковъ (раб): Ние сме легални, а сѣщевременно — нелегални. Когато дойде денъ да бѣдемъ нелегални, ще бѣдемъ всички, защото нашата Македония е въ робство. (Тропане отъ мнозинството)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Само легални има въ България. И който е нелегаленъ, ще си получи наградата.

Х. Трайковъ (раб): Като македонецъ говоря.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Тукъ говоришъ като народенъ представителъ българинъ. Или руснакъ — или българинъ! Какви сѣж тия работи?

П. Мърмевъ (мак): Г. г. народни представители! Ние живѣемъ въ свободна България, кждето намѣрихме братски приемъ. Ние сме зачитали и сме се подчинявали на нейнитѣ закони. Не можемъ да бѣдемъ нелегални въ Парламента, въ училището, въ сѣда, или кждето и да било. Нелегални ще бѣдемъ тогава, когато нарамимъ пушката и минемъ границитѣ на България. Тогава ще бѣдемъ нелегални, но днесъ когато сме тукъ, въ България, ние не можемъ да говоримъ за нелегална дейностъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Който нарами пушка въ една свободна страна, и него ще спратъ, защото той не може да прави разстройство или смутъ въ съседната държава. Това трѣбва да се разбере!

Х. Трайковъ (раб): Преследванията на македонския народъ ставатъ главно затова, защото македонскиятъ народъ не иска да се подчини на сръбската диктатура и на нейнитѣ закони. Сѣщото става и въ Гърция, и въ цѣлия свѣтъ, кждето има потиснати национални малцинства.

Н. Найденовъ (д. сг): Сѣщото е и въ Русия.

П. Напетовъ (раб): И българитѣ иматъ република въ Русия. Тамъ има пълна национална независимостъ. Вие лъжете, но нѣма кого да излъжете — народътъ знае.

Т. Бошнаковъ (з): Шомъ има тамъ българска република ще ви изселимъ да живѣете тамъ.

А. Капитановъ (з): Републиката ви въ България е въ лѣвицата на Парламента.

Н. Найденовъ (д. сг): (Къмъ работницитѣ) Вие, които вдигате църкви въ въздуха, Васъ ще слушаме!

П. Напетовъ (раб): То е ваше дѣло!

Н. Найденовъ (д. сг): Знаемъ чие дѣло е!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, тишина.

П. Мърмевъ (мак): Г. г. народни представители! Не само българското население под сръбска власт, но и всички други народи, които сѣ потиснати отъ днешната диктатура въ Сърбия, сѣ си дали обетъ да продължаватъ борбата дотогава, докогато рухне тая диктатура, докогато рухнатъ ония принципи и ония начала, върху които тя почива. Българското население отъ Македония под сръбска и гръцка власт, заедно съ всички потиснати народи въ днешна, въ диктаторска Сърбия, ще върви по своя пъть, който е начертанъ отъ неговитѣ първи водители, ще работи съ всички легални сръдства предъ всички европейски институти, но най-вече предъ оная свѣтовна съвѣсть, която най-после ще бѣде събудена, и ще иска да се застъпи за единъ народъ, който гине подъ едно тежко робство, за единъ народъ, който въ своитѣ стремежи да спаси своята свобода, да спаси своето име, е готовъ на всички жертви. Ние искаме да върваме най-после, че ще се намѣри единъ Уилямъ Гладстонъ, който ще вдигне протестъ между държавнитѣ и народитѣ въ Европа, защото ако днешъ македонскиятъ въпросъ не създава грижи, предъ видъ на голѣмата стопанска криза, която бушува по цѣлия свѣтъ, той може единъ денъ да създаде грижи на цѣлия свѣтъ.

Опирайки се върху общественото мнение въ Европа, опирайки се и върху нашитѣ собствени сили, ние, поробенитѣ българи, отъ Македония под сръбска и гръцка власт, които носимъ още кръста на борбата, сме убедени, че въ едно недалечно бъдеще ще рухнатъ всички ония креатюри, които се създадоха съ договоритѣ за миръ, и върху македонския небосклонъ ще блѣсне най-после свободата, независимостта и правдата. (Ржкоплѣскания отъ всички парламентарни групи, съ изключение на работницитѣ)

П. Напетовъ (раб): Роденъ си за попъ, а не за македонски деецъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Боянъ Смиловъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ миналото заседание . . .

А. Аврамовъ (з): (Тропа по банката) Долу провокаторътъ! Г. председателю! Боянъ Смиловъ не може да говори тукъ. (Тропане по банкитѣ отъ нѣкои земледѣлци и работници)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля Ви се!

А. Аврамовъ (з): Искамъ думата.

Нѣкои отъ земледѣлцитѣ и работницитѣ: Долу провокаторътъ!

В. Домузчиевъ (нац. л. о): (Къмъ А. Аврамовъ) Слушай! Ти да си вземешъ касапскиятъ ножъ и да си отидешъ въ касапницата.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ти адвокатъ ли си на Смиловъ?

А. Аврамовъ (з): Касапскиятъ ножъ е въ ваши рѣце.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Ако този господинъ (Сочи А. Аврамовъ) не спре, главата ще му строша! Това да бѣде чуто!

А. Аврамовъ (з): Боянъ Смиловъ бѣ министъръ на правосъдието, блюстителъ на законитѣ, а сѣщиятъ той, деветоюнечътъ, арестува цѣль Парламентъ. Българскиятъ парламентъ не иска да гледа на трибуната ози, който на 9 юний арестува Парламентъ. Най-малко Смиловъ има право да стои на тая трибуна.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, седете си на мѣстото.

А. Аврамовъ (з): Той арестува цѣль Парламентъ и нѣма правото да заема тая трибуна.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Продължително звъни)

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Или ще трѣбва да турите тоя господинъ въ кафезъ, или ще трѣбва да го изпѣдите отъ тукъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Ще изключатъ и Васъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Съгласенъ съмъ, ама и него ще изключите.

А. Аврамовъ (з): Мене ли ще изключватъ? Защо? Азъ съмъ тукъ представителъ на българския народъ. На менъ ми казватъ касапинъ! Отъ васъ по-голѣми касапи има ли?

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Защо ще изключватъ Аврамовъ? Защото протестира срещу куража на единъ деветоюнецъ да говори въ Българския парламентъ?

П. Попивановъ (з): Нека Смиловъ прочете най-напредъ окръжното, което издаде следъ 9 юний за езекутиране на земледѣлци и за завеждане на процеси срещу всички видни земледѣлци (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земледѣлци)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля, говорете, г. Смиловъ.

А. Капитановъ (з): Съ окръжното си ли ще почне?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Мене никакъ не ме смущаватъ тия апострофи.

Отъ земледѣлцитѣ: (Силно тропане по банкитѣ и глагове: а-а-а!)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Т. Бошнаковъ (з): Единъ кърволокъ отъ нищо не се смущава!

А. Аврамовъ (з): Нѣма съвѣсть у него!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Г. г. народни представители! Нѣма да позволя, когато съмъ тукъ председателъ и когато говори отъ трибуната единъ народенъ представителъ, на когото председателството е дало думата, да бѣде смущаванъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Той каза, че не се смущава.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние протестираме срещу едни порядки, които той е създалъ като министъръ на правосъдието. И нека да разбере, че отъ трибуната на Народното събрание днешъ може свободно да говори сѣщиятъ той, който е насаждалъ беззакония.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Чухъ вече това.

Т. Бошнаковъ (з): Мѣстото му е въ затвора.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Искаме да отбележимъ, че отъ трибуната и прѣстѣпници могатъ да говорятъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ бихъ желалъ да попитате и да изслушате г. Мушанова по тоя въпросъ.

Т. Бошнаковъ (з): За какво ще питае г. Мушанова?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Той сега е шефъ на правителството и ще Ви обясни.

Т. Бошнаковъ (з): Разправете нѣщо за 9 юний, за себе си, за безследно изчезналитѣ, за опититѣ за бѣгство, за Вашето окръжно.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. Мушановъ ще ви обясни по-добре, че 9 юний се роди отъ Шуменския затворъ.

Т. Бошнаковъ (з): 9 юний се роди въ вашитѣ глави и докархте България до това дередже.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Г. Смиловъ! Нѣма да отговаряте на апострофи. Говорете по отговора на тронното слово.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. председателю! Азъ съмъ принуденъ още отначало да отговоря на тия апострофи.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля!

Председателствуващ Н. Захариевъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Азъ ви моля да изслушвате съ спокойствие ораторитъ. Нека г. Смиловъ засегне своитъ теми. Недейте дава видъ, че не сме въ състояние да отговоримъ на всъки единъ ораторъ. Азъ бихъ помолилъ повторно болшинството да изслушва спокойно всъки нашъ противникъ. Направихте си протеститъ, оставете го свободно да говори, за да можемъ после да му отговоримъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние ще го слушаме.

Председателствуващ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля Ви се.

Министър-председател Н. Мушановъ: Имахме такъв инцидентъ въ едно по-предивно заседание, недейте го повтаря и сега. Това не е най-после въ интересъ на реда и на спокойствието въ Народното събрание. Нека докажемъ, че можемъ да изслушваме противникитъ си.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Само това искахме да подчертаемъ — кой ще говори сега отъ трибуната.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. Смиловъ ме вика за свидетел още съ първитъ си думи. Оставете го спокойно да говори, да го изслушамъ и азъ спокойно, за да му отговоря после, когато взема думата. Моля ви да докажете, че можете да изслушвате противникитъ си, че можете да чуete тѣхната критика. Това повече ще ни възвиси.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Каква критика може да направи той?

Председателствуващ Н. Захариевъ: (Звъни) Г-да! Моля да вземете актъ отъ думитъ на г. министър-председателя. Запазете спокойствие и оставете ораторътъ спокойно да говори.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние вземаме актъ отъ тия думи и ще бъдемъ спокойни, но искахме само да кажемъ какъвъ човѣкъ говори отъ трибуната.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Ако смѣтате, че при разискванията по отговора на тронното слово трѣбва да се засегне и 9 юний, азъ съмъ готовъ да говоря за историята, за онова, което предшества 9 юний.

Т. Бошнаковъ (з): Знаемъ че си готовъ!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Готовъ съмъ да говоря, внимавайте добре.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Даже за всичко може да говори!

Т. Бошнаковъ (з): И за новъ 9 юний ще говори.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Ако мислите съ туй да отбележите, че не трѣбва да говори единъ бившъ министъръ, участвувалъ въ 9 юний и ми направихте своя протестъ, недейте нита мене, а питайте г. Мушанова, който до 9 юний бѣше хвърленъ въ Шуменския зтворъ. А деветоюнскиятъ актъ имаше една последица въ нашата държава — че докара тоя, който днесъ е шефъ на вашето правителство, и другъ, който е председател на вашия Парламентъ.

А. Аврамовъ (з): 21 юний Ви опроверга.

Председателствуващ Н. Захариевъ: (Звъни)

Министър-председател Н. Мушановъ: И азъ бихъ желалъ именно бивши министри отъ тукъ (Сочи трибуната) да разбератъ значението на тоя актъ.

П. Попивановъ (з): (Къмъ Б. Смиловъ) Вие, г. Смиловъ, разсипахте не само българския народъ, но и собствената си партия.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Бившитъ министри сж го разбрали много добре.

Министър-председател Н. Мушановъ: Тогава ще съмъ доволенъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): И заради туй азъ казахъ къде се роди 9 юний, за да не се обръщатъ къмъ мене да тълкувамъ 9 юний.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Вие бѣхте отговорно лице на 9 юний, Вие бѣхте министъръ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ не отричамъ това.

П. Попивановъ (з): Тогава азъ бѣхъ депутатъ. Вечерта срещу 9 юний бѣхъ тукъ, арестувахъ ме отъ тази банка. По силата на Вашето окръжно, за едно и сжщо деяние, сждиха ме два пѣти. Сждиха ме и като метежникъ на 9 юний. Въ Вашето окръжно изрично се казваше: „Да се заведатъ процеси срещу бившитъ депутати и околийски началници, виновни или невиновни“. Заради туй земледѣлската парламентарна група Ви посрещна съ единъ протестъ, за да знаете, ако станете втори пѣтъ министъръ, . . .

Отъ земледѣлцитъ: Не дай, Боже!

Т. Бошнаковъ (з): Втори пѣтъ — ще прощава!

П. Попивановъ (з): . . . че българскиятъ народъ дири смѣтка за деянията на своитъ избраници.

Председателствуващ Н. Захариевъ: (Звъни) Стига, г-да!

Т. Бошнаковъ (з): (Къмъ Б. Смиловъ) Говори сега, ще те слушаме!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Когато министър-председателъ г. Мушановъ се яви съ своето ново правителство предъ Парламента и следъ като прочете указитъ за промѣната на кабинета, съобщи: „Що се касае до произнасянето на народното представителство за новия кабинетъ и новата политика, ще се даде възможностъ на г. г. народнитъ представители при дебатитъ по отговора на тронното слово да се произнесатъ по този първиченъ въпросъ“. Следователно, два сж въпроситъ: за съставянето на новия кабинетъ Мушановъ и за тронното слово. Преди да дойда до тронното слово, азъ искамъ въ нѣколко думи да кажа, че начинътъ, по който новиятъ кабинетъ се състави, е единъ начинъ, при който не се спазва парламентарниятъ режимъ.

Т. Бошнаковъ (з): Трѣбваше да питатъ тебе!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Трѣбваше да ме питатъ.

Т. Бошнаковъ (з): Такава сила въ държавата къде я има!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Колкото и да се счита, че парламентарниятъ режимъ крие въ себе си едни излишни формалности, тѣ си оставатъ отъ значение за правилния ходъ на политическото развитие на страната. И азъ не допускахъ и не можехъ да допусна въобще, че защитникитъ на демокрацията могатъ да съставятъ единъ кабинетъ по начина, както направи това г. Мушановъ.

А. Николаевъ (з): Както направихте вие на 9 юний. Това ли искате?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Ние имаме фактически една оставка на едно правителство. А когато има оставка на едно правителство и Парламентътъ заседава, не може . . .

Т. Бошнаковъ (з): Грѣшка направихме, че не те питахме!

Министър-председател Н. Мушановъ: Моля ви се, г-да, дайте ми възможностъ да слушамъ нови парламентарни теории, за да мога да отговоря на единъ противникъ! (Рѣжкоплѣскания отъ мнозинството)

Т. Бошнаковъ (з): Хитлеровски теории!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. Мушановъ може да счита това за нови теории. Но не можеше оставката на кабинета Малиновъ да не се оповести и да не се сондира Парламентътъ въ неговата цѣлостъ, т. е., държавниятъ глава да консултира представителитъ на всички парламентарни групи.

Т. Бошнаковъ (з): На 9 юний Вие кого питахте?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Следъ туй пакъ можеше да се нареди така, че да излъже кабинетътъ пакъ отъ това болшинство; то се знае, че вие сте болшинството.

Т. Бошнаковъ (з): Правъ е човѣкътъ, защото два месеца седѣ министъръ!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Парламентарната форма трѣбваше да бѣде запазена. Азъ ще ви цитирамъ единъ случай отъ 1930 г. Макаръ г. министъръ-председателъ Мушановъ сега да говори, че това е нова теория, разгнетете дневниците, за да видите, че когато г. Ляпчевъ смѣни своя кабинетъ по такъвъ домашенъ начинъ, сегашниятъ министъръ-председателъ Мушановъ бѣше отъ първитѣ борци, заедно съ представителитѣ на цѣлата опозиция, които протестираха за домашния начинъ, по който се състави кабинетътъ на Ляпчевъ, безъ да бѣждатъ съблюдени парламентарнитѣ форми. Това нѣщо трѣбваше да се спази не затуй, че можеше да не се яви този кабинетъ, който е тукъ предъ насъ, но трѣбваше да се защити и да се запази една парламентарна форма. Защото, г. г. народни представители, ако г. Ляпчевъ въ 1930 г. бѣше поставилъ по парламентарнитѣ изисквания, може би съвсемъ друга насока можеше да се даде на нашия политически животъ. Счита се, че има само два фактора: Парламентътъ и Държавниятъ глава. Има, обаче, и единъ трети факторъ, който се казва обществено мнение . . .

А. Николаевъ (з): Превратаджийско!

Б. Смиловъ (нац. л. о): . . . и за което не можеше да не се държи смѣтка. Колкото и да се самооболщавате, азъ мога да ви кажа, че ако общественото мнение на 21 юний бѣше съвсемъ различно отъ това, което бѣ, . . .

А. Николаевъ (з): Знаете ли защо? Затуй, защото до сега новата властъ не предприе нищо осезателно срещу васъ и срещу всичкитѣ деветоюнци.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля газете тишина, г-да. Ще изпълня правилника къмъ всички. (Пререкания между Д. Христовъ, отъ една страна, и П. Попивановъ и А. Капитановъ, отъ друга страна. П. Попивановъ показва на Д. Христовъ единъ листъ хартия)

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Това Народно събрание ли е или е политическо събрание?

И. Василевъ (з): Общественото мнение преди 21 юний го проумѣха всички, само Боянъ Смиловъ не го проумѣ и стана подметка на Сговора. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Б. Смиловъ (нац. л. о): Отиването си на Сговора не-дете го счита, че е нѣщо, съ което можете да си служите и тукъ така, както по мегданитѣ. Това нѣщо не може да се говори сериозно въ Парламента, защото тогава азъ се питамъ: какъ стана тази коалиция, която е предъ насъ?

З. п. Захариевъ (з): Народно желание.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Които си приличатъ, тѣ се събиратъ. Вие си приличахте съ Сговора и се събрахте.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Въ всѣки случай, г. г. народни представители, азъ считамъ, че съставянето на новия кабинетъ — по който въпросъ, г. Мушановъ предостави на народното представителство да се произнесе — не можеше да стане преди да се спазятъ онѣзи парламентарни форми, които, колкото и да се мислятъ неспещени, не сѣ безъ значение, които, макаръ и никѣде да не сѣ писани почиватъ на обичай и традиции, и ако не се съблюдаватъ, често пѣти, чакъ когато настѣпятъ лоши резултати, тогава си даваме смѣтката за тѣхъ. Азъ ви дадохъ примѣръ отъ 1930 г. Вие ще видите, че и вашиятъ представител г. Георги Марковъ и г. Мушановъ, и г. Малиновъ и представителитѣ на всички опозиционни групи тогава, се борѣха за запазване на парламентарнитѣ форми и се упрѣкна г. Ляпчевъ, заедно не е спазилъ тѣзи парламентарни форми при съставянето своя кабинетъ.

Сега, г. г. народни представители, да мина къмъ тронното слово.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Чакай, да не сме сгрѣшили въ нѣщо. Азъ за пръвъ пѣтъ чувамъ ора-

торъ, който да ни упрѣква, че сме сгрѣшили. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Т. Бошнаковъ (з): Г. Смиловъ толкова разбира отъ тѣзи работи, че когато Сговорътъ паднаше вече отъ властъ, той тогава отиде при него!

В. Домузчиевъ (нац. л. о): (Къмъ министъръ-председателя Н. Мушановъ) Кажете мнението си.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ ще си кажа мнението. 25 години азъ съмъ ималъ мнение, което нѣма да измѣня и ще видите, че съмъ по-правъ отъ васъ. Има мнения по известни въпроси, които не може да се промѣнятъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Влизате въ пререкания и ме карате да чакамъ.

Г. г. народни представители! Да дойда сега на самото тронно слово.

Нѣкой отъ мнозинството: Ако нѣмаше джандари, щѣше да гледашъ Парламента съ бинокълъ!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Обърна ми особено внимание, ако мога така да се изразя, първиятъ параграфъ на тронното слово, въ който се казва, че изборитѣ на 21 юний посочиха политическитѣ срѣди, отъ които трѣбва да излъже кабинетътъ. Това е много добре казано.

А. Кантарджиевъ (д): Не само е много добре казано, но е истина.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Въ втората частъ на този параграфъ се казва: „Това ме улесни, да мога да изпълня моитѣ задължения, които повелява конституцията“. Азъ не можахъ да разбера смисъла на този изразъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Съжалявамъ.

А. Кантарджиевъ (д) И азъ съжалявамъ много.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Въ всѣки случай Вие ще обясните смисъла на тази фраза. Азъ Ви моля да я обясните. Азъ не виждамъ въ нея нищо друго, освенъ може би едно незабелязано изпущане на перото, . . .

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не, не.

Б. Смиловъ (нац. л. о): . . . за да се засегне авторитетътъ на държавния глава, защото азъ още не мога да вида и да разбере, въ какво е билъ затрудненъ държавниятъ глава, за да може да се счита, че изборитѣ на 21 юний сѣ го улеснили да изпълни изискванията на основния законъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Вие ще знаете нѣщо повече отъ другитѣ по тия работи.

Нѣкой отъ мнозинството: Изборитѣ показаха, че българскиятъ народъ не ви иска и не можете да бѣдете управникъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Изборитѣ ги спечели опозицията. Нищо по естествено нѣма отъ това при парламентарния режимъ, да дойде правителство отъ болшинството, или отъ страната, която е спечелила изборитѣ. (Възражения отъ мнозинството) Това става така автоматически, това е така редовно, че нѣма никакви затруднения за Държавния глава, а чисто и просто парламентарниятъ режимъ повелява, онзи, който получи болшинство въ изборитѣ, да даде правителство. (Възражения отъ мнозинството) Защо е помѣстена тая фраза въ тронното слово? Държавниятъ глава знае какъ се управлява държавата. Той не е дете или малолѣтенъ, за да бѣде затрудняванъ.

А. Кантарджиевъ (д): Така не може да се приказва за Държавния глава отъ трибуната.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Резултатитѣ отъ едни избори посочватъ точно правителството, което трѣбва да седне тукъ. Вие получихте мнозинство въ изборитѣ и безъ нѣкой да е билъ смутенъ, безъ нѣкой да е билъ замисленъ много, правителството, което произведе изборитѣ и ги изгуби, се оттегли, дойде веднага правителство отъ болшинството, което спечели изборитѣ. Понеже не можахъ

да разбере смисъла на тази фраза, азъ моля г. министър-председателя, когато ще вземе думата по отговора на тронното слово, да обясни смисъла. политическото значение на този изразъ, за да се види, следъ като вие сте спечелили изборитъ и имате нужното мнозинство, съ какво е билъ затрудненъ държавниятъ глава.

Министър-председател Н. Мушановъ: Не затрудненъ, а улесненъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): За да бжде улесненъ, трѣбва да бжде затрудненъ.

А. Николаевъ (з): Улесни го цѣлиятъ народъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Какво улеснение има, когато печелите изборитъ и давате кабинетъ? Това е парламентаренъ редъ. (Възражения отъ мнозинството)

Министър-председател Н. Мушановъ: Много добъръ въпросъ и на мѣсто; много добра тема. Ще Ви отговоря, г. Смиловъ!

И. Цанковъ (нац. л. о): Г. председателю! Моля, въдворете редъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г. Цанковъ!

И. Цанковъ (нац. л. о): Какво ще ми се млите! Изглежда, че Вие не сте председателъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Седнете си на мѣстото.

А. Николаевъ (з): Не сте квесторъ.

А. Капитановъ (з): Обижда председателя. Щомъ не иска да му се моли, да излѣзе малко.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Азъ преминавамъ къмъ въпроситъ, които сѣ посочени въ самото тронно слово. Г. г. народни представители! Въ нашия животъ се забелязва едно интересно явление.

А. Николаевъ (з): Заговоръ ли?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Като че ли държавата се опира на едно нестабилно равновесие.

Нѣкой отъ мнозинството: Нѣщо ново ли готвите?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Отъ всички страни държавата се задържа: отъ работнически синдикати, отъ съюзи на работодатели, отъ селски производители, отъ кооперации, отъ граждани, отъ чиновници, отъ всички, безъ разлика даже на социални категории и социално положение. Отъ всички страни се дърпа държавата, всички гледатъ да се настанятъ и да живѣятъ на нейния гърбъ.

Нѣкой отъ мнозинството: Поради вашата политика обещанъ българскиятъ народъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Моля, почакайте, ще научите нѣщо. (Възражения отъ земледѣлцитъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Б. Смиловъ (нац. л. о): И забележете, че тази концепция се прояви особено следъ войната. Тя се разширява и никой днесъ не е въ положение да я спре, защото днесъ като че ли всѣки гледа, споредъ случая, да използва държавата, а не се гледа на нея като на единъ мѣдъръ и справедливъ господаръ, отъ който трѣбва да се очакватъ само директиви. И при това положение сега се забелязватъ конфликти между производители и консоматори, между класи, между съсловия, между професии, дори между членовѣтъ на едни и сѣщи професии, между държавни служители и самата държава. Естествено е, г. г. народни представители, че тѣзи конфликти отслабватъ държавата и отклоняватъ нейното главно внимание: да бди и контролира инициативитъ и да съединява отдѣлнитъ действия. И именно този процесъ, който става у насъ, азъ считамъ, че ще донесе едни пагубни последици за българската държава. Защото ние, г. г. народни представители, сме слаби, ние сме неорганизирани национално, насъ ни дебнатъ отъ всички страни, за да могатъ да използватъ тѣзи въ-

трешни недоразумения, които другаде, въ другитъ държави сѣ оправдани поради дѣлбуката класова диференциация, но у насъ азъ считамъ, че тѣ се създадоха поради липсата на здрава политика досега — не откакто вие сте на власт, но въобщо.

П. Стоевъ (раб): Съ калѣчката!

Нѣкой отъ мнозинството: Откакто дойдохте вие на власт, отъ 9 юний.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Същевременно има едно изкуствено подклаждане на тѣзи борби по чужди внушения, за чужди цели.

А. Николаевъ (з): Вие нѣмате ли нѣкакъвъ голѣмъ дѣлъ за това изкуствено подклаждане на борбитъ въ България?

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: (Къмъ Б. Смиловъ) Докато има такива хора като тебе, които се занимаватъ съ политика, така ще стане.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Трѣбва държавата винаги да влиза въ своята роля: тя по неволя трѣбва да бжде арбитъръ, за да може да изпълни тази роля съ безспоренъ авторитетъ и съ положителни резултати за самия народъ. Тя трѣбва да бжде силна; и нека да се забележи, не силна по числото на своитъ стражари, а съ моралнитъ качества, съ съзнанието на своитъ граждани.

Нѣкой отъ мнозинството: Държавата не е нѣщо отдѣлно отъ народа, не е фикция.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Ние се боримъ да създадемъ не полицейска държава, а се боримъ да създадемъ една модерна държава, . . . (Възражения отъ земледѣлцитъ)

А. Капитановъ (з): На 9 юний много модерна държава създадохте!

Б. Смиловъ (нац. л. о): . . . въ която всѣки гражданинъ да има високото съзнание и готовность да бжде нейнъ стражъ, държава, въ която да нѣма продажна съвѣсть, (Възражения отъ земледѣлцитъ) въ която всички партии се борятъ за по-свършена форма на управление.

А. Николаевъ (з): Най-свършената форма на управление на България е тая, която вие приложихте.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Когато ние повдигнахме този въпросъ за създаването на тази държава, (Възражения отъ земледѣлцитъ) Но това преустрои българския народъ, която да обезпечи този народъ, не съ голи надежди, а съ пълна гаранция за успѣхъ на неговитъ национални интереси, ние смѣтаме, че, за да можемъ да постигнемъ тази държава, необходима е една обща обнова, едно коренно преустройство на досегашната държава. (Възражения отъ земледѣлцитъ) Но това преустройство трѣбва да стане въ връзка съ голѣмитъ стопански, икономически и бюджетни въпроси, които се слагатъ всѣки день, не само предъ днешното българско правителство, но предъ всички правителства.

Какво значи това преустройство на българската държава, г. г. народни представители? За да може да се опредѣли, дали една държава е организирана или не, сѣди се по това, доколко въ нея въ по-широки размѣри играе роля компетентността, гледа се по какъвъ начинъ се опредѣлятъ отговорноститъ и какъ се налагатъ санкциитъ. Но ние, вмѣсто да трѣгнемъ по този пѣтъ на организиране модерната държава, трѣгнахме сме тъкмо по обратния пѣтъ: да гжделичкане страститъ и чувствата на маситъ, като въздигаме въ култъ невежеството, като искаме голѣмитъ държавни проблеми да се разрешаватъ именно по искането на тия маси, като искаме най-сетне да въведемъ въ приложение принципа на съсловността въ управлението на държавата, и по този начинъ сами копаемъ трапа, въ който можемъ единъ день да се катурнемъ.

Съ други думи, онази държава, която иска да бжде въ благоенствие и сигурность, тя трѣбва непрѣмѣнно да приеме и приложи необходимото преустройство и същевременно да разреши тройната проблема на управителната техника: компетентность, отговорность и санкции. Тамъ, гдето тая тройна проблема на управителната техника не е разрешена, резултатитъ сѣ много лоши; тамъ организацията на държавата е много слаба.

А. Аврамовъ (з): Ако новата власт подири отговорности, Вие ще бъдете въ затвора.

П. Стоевъ (раб): (Казва нѣщо)

Б. Смиловъ (нац. л. о): Вие баремъ защо се закачате? И на васъ ще отговоря, защото експлоатирате съ една фраза, която тукъ не може да прави впечатление, защото нито е мегданъ, нито е нѣкоя кръчма. Говорите за убийства. Ще трѣбва тогава да сложите на обсаждане всички онѣзи събития, които станаха въ тази страна.

П. Стоевъ (раб): Вдигнете цензурата.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Оставете цензурата! Азъ не управлявамъ днесъ. Азъ съмъ готовъ да излѣза на единъ диспутъ съ Васъ, за да разберамъ, кой може да се нарече убиецъ: азъ, или Вие.

Нѣкой отъ работниците: Трѣбва да викнемъ и 30-тъ хиляди души заклани.

Другъ отъ работниците: И тѣхнитѣ близки.

П. Стоевъ (раб): Не само компетентностъ трѣбва тукъ.

И. п. Рачевъ (з): (Къмъ Б. Смиловъ) Ти бѣше министъръ на правосъдието, когато ставахъ най-големитѣ убийства.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Не може при днешния сложенъ духовенъ и материаленъ животъ държавата, въ лицето на своитѣ учреждения, да се ръководи съ невежество. Нашата социална система има това здраво начало, че тя дава възможностъ за проявление на всѣки единъ индивидъ, безъ разлика на неговото социално или икономическо положение, работникъ или селски производителъ, който и да било той.

П. Стоевъ (раб): Гнила ви е системата.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Тази система не само че не е гнила, но може би тя е най-здравата, за да не може да се подаде на каквито и да било случайни давления, продуктъ на временни увлѣчения, или на каквито и да било заблуждения. Защото вие виждате досега, че тая система дава възможностъ изъ недрата на българския народъ да излизатъ сили, които да опрѣснвяватъ постоянно ръководящитѣ фактори. Ние имаме едно разбиране, че не валаги тѣзи, които стоятъ начело на обществената иерархия, сѫ най-добритѣ; и не винаги тѣзи, които сѫ долу, сѫ най-лошитѣ.

Вие, г-да, поддържате едно особено разбиране за устройството на обществата; вие поддържате, че обществото, и въ миналото и сега, почива на икономическата борба за притежаване на богатата въ живота. Но ние отговаряме: обществата човѣшки почиватъ на понятието за публична властъ и на понятието за държавата. Само отъ момента, когато се създадохъ тия общества . . .

П. Стоевъ (раб): Това е фикция.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Не е фикция. Вие сега ще видите, че фикция е представителството на класата. Не може въ едно общество класата, каквато и да бѣде тя, да замръзне въ едно опредѣлено положение. Социалнитѣ отношения се мѣнятъ много бързо, съдържанието на класитѣ се измѣнява постоянно, и това е единствената причина, за да не може да се създаде класово или съсловно управление. Класата е аморфно тѣло; тя не е юридическа категория, тя е икономическа категория. Не може класата да управлява, г. г. народни представители, а може да управлява политическата партия. И затуй вие сте се организирали въ политическа партия.

А. Неновъ (раб): Класова е. Класитѣ чрезъ партии управляватъ. Въ българската държава не работниците и селянитѣ управляватъ, а буржоазията управлява.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Вие много добре знаете, че една политическа партия съдържа въ себе си представители отъ всички класи. Но вие, г-да носители на тая доктрина, ако можете да слѣзнете въ недрата на живота, на народа, за да ми посочите съ силата на всичката ваша политическа доктрина отъ кжде почва и кжде свършва дадена класа, азъ бихъ възприелъ вашата доктрина и бихъ се наредилъ при васъ. Никоя човѣшка сила, никой човѣшки умъ, даже божествената сила да слѣзе, не може да улови, да опредѣли, да посочи коя е тая невидима връзка, която съединява всички социални категории въ едно цѣло: народътъ, нацията.

Нѣкой отъ работниците: Нѣма такава връзка.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Охъ, колко сте останали назадъ! Вие не разбирате какво ви приказвамъ. Азъ искахъ да кажа, че не можете да очертаете периферията на една класа въ живота, въ икономическитѣ движения. Това нѣщо не може да стане.

Нѣкой отъ работниците: Вие не искате да разберете и нѣма да разберете, защото изхождате отъ класата на под-писниците.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Крумъ Пастармаджиевъ съ 200 души дойде да помага на 9 юний. Това лъжа ли е?

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Защо се карате? Вие на 9 юний бѣхте наедно.

Другъ отъ земледѣлцитѣ: И на 21 юний бѣха наедно.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Ние считаме, че човѣшкитѣ общества почиватъ на понятието публична властъ, почиватъ на понятието за държавата. И онази доктрина особено, която излиза отъ тукъ (Сочи работниците), че въ държавата винаги икономическитѣ функции стоятъ надъ политическитѣ, е погрѣшна. Вѣрно е, днесъ държавата въ своето управление се грижи и обсажда икономически въпроси. Но не може да има каквото и да е икономически успѣхъ и стопанско развитие, безъ установени политически функции на държавата. Това е щитътъ, това е покривътъ, това е сигурността на икономическото развитие въ дадена страна. И забележете, г. г. народни представители, че отъ момента, когато се формира политическата организация на човѣшкото общество, се е създадо това, което ви казвамъ азъ: публична властъ, народенъ суверенитетъ, който не може да принадлежи на никаква класа, съсловие или социална категория, който не може да принадлежи на никакви отдѣлни човѣшки сѣщества, а принадлежи на народа, който не е въ математическия сборъ на живущитѣ тукъ българи въ този моментъ, но колкото е на вчерашнитѣ поколения, толкова е на днешнитѣ, толкова е и на всички бѣдещи поколения, които въ вѣчността нѣма да иматъ своя край

П. Стоевъ (раб): Абстрактни, отвлѣчени понятия сѫ това.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Говорейки така за държавата, азъ казахъ, че преустройството на българската държава се налага не само отъ това, да се създаде силна държава, за да може да изпълни тя своето назначение като арбитъръ по конфликтитѣ, които днесъ вече обладахъ цѣлия свѣтъ, но и съ огледъ на стопанското и финансовото положение на страната. Ние не можемъ по-нататкъ да продължаваме съ този страшенъ бюрократически апаратъ, който е останалъ въ основата на нашето демократическо устройство. У насъ отъ 50 години е останала една руска система, която въ нищо не е усъвършенствувана, която е само разширявана и попълвана, но всичко това е правено само съ огледъ да може да се настани на държавната трапеза партизанскиятъ кадъръ. Всички ония реформи, които бѣха необходими, за да може да се промѣни административното устройство на държавата, наложени отъ нуждитѣ на времето, ние не сме ги направили. Ето защо ние считаме, че първата крачка, която правителството трѣбва да направи, тя е да се заеме съ туй решително реорганизиране, като въведе доктрината, наречена индустриализиране на държавнитѣ служби.

Т. Бошнаковъ (з): Сѣщитѣ ли разбирания имаште, преди да станете ортакъ на Сговора?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Ние сме единствената страна, която прави изключение съ своя тежъкъ и луксозенъ административенъ апаратъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: И съ превратаджии.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Никоя страна на свѣта не се управлява съ чиновници на 1.000 души — 18. Най-многого, което е въ съветска Русия, това сѫ на 1.000 души — 7.

Т. Бошнаковъ (з): Какво направихте, когато бѣхе министъръ? Защо го разправяте на насъ това?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Въ други пъкъ държави чиновницитѣ сѫ на 1.000—3—4 души. Само ние сме единствената страна въ свѣта, въ която на 1.000 души се падатъ 18 души чиновници.

И. п. Рачевъ (з): Кой увеличи този процентъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): За да може да дойдатъ до това административно съвършенство въ западнитъ държави, тамъ сѣ приложили, както ви казвамъ, доктрината на индустриализиране на чиновницитъ. Т. е. управлението на държавата се разглежда като управление на едно индустриално предприятие. Тѣй както подведомственитъ въ едно индустриално предприятие трѣбва да бждатъ технически и професионално подготвени, изисква се отъ началницитъ на държавнитъ служби да иматъ административни способности, да могатъ да командуватъ, да предвиждатъ, да организиратъ. На тия начала ще трѣбва да се организиратъ и държавнитъ служби у насъ. А това не само ще ни даде материална полза, но сѣщевременно ще спомогне чиновническиятъ апаратъ да решава бързо въпроситъ, безъ всѣкакво външно влияние, партизанство, користъ и т. н., което става у насъ.

Ето защо, г. г. народни представители, трѣгвайки по тоя пѣтъ, българската държава трѣбва да премине веднага къмъ своето административно реорганизиране, като почне отъ своята селска община. Ние трѣбва да направимъ отъ нашата селска община самостоятелна единица. Тя не може да бжде вече подъ влиянието на околийския началникъ, на градския околийски водачъ или на селския партизанинъ; тя трѣбва да бжде клетка на държавния организъмъ, тя трѣбва да бжде ядката на здравината на българската държава. Защото, г-да, достатъчно е да си обърнете очитъ въ тия 50 години, за да видите, че нищо не е направено, за да може да се въведе свѣтлина, култура, наука, благоденствие и благосъстояние у насъ.

Нѣкой отъ работницитъ: Това снощи ли сънувахте?

З. Поповъ (з): Защо станяхте ортакъ на хора, които не мислятъ като Васъ, и защо станяхте причина на 21 юний да станатъ срамни работи въ България?

Т. Бошнаковъ (з): Сбъркалъ се човѣкътъ и гуй го!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Защото трѣбва да разберете, че нашето участие има своето държавно значение. Ако вие искате Демократическия сговоръ да падне вертикално, това би било едно нещастие за вътрешното спокойствие.

Отъ земледѣлцитъ: А-ха!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Вие не може да го разберете, или пъкъ вие го разбирате и не искате да го признаете.

П. Попивановъ (з): Позволете ми, да Ви задамъ единъ въпросъ, г. Смиловъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Оставете тия партизански въпроси. Дайте възможностъ да свърша речта си по въпроситъ, които ни интересуватъ въ връзка съ отговора на тронното слово.

П. Попивановъ (з): Когато се увеличиха правата на околийскитъ началници да иматъ право да издаватъ наказателни заповѣди, Вие какво становище държахте въ Парламента?

Председателствуващъ Н. Захариевъ (Звъни)

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ казахъ, г. г. народни представители, че не може вече селската община да зависи отъ околийския началникъ, отъ разни партийни бюра, нито пъкъ отъ селския партиенъ дѣятелъ. Тя трѣбва да бжде една самостоятелна единица. За да може да отговори тя на своитъ нужди, ние трѣбва да изгонимъ отъ управлението и невежеството и да го замѣнимъ съ просвѣта.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Ама съ просвѣта, а не съ орѣжие.

И. п. Рачевъ (з): Безъ околийски началникъ и безъ партизани въ село, нѣма да видите Парламента никога.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Какъ може да стане това? Азъ считамъ, че за да може да се извърши тая голѣма административна реорганизация на българската държава, ще трѣбва да се съединятъ нѣколко села въ една община. Въ всѣка селска община трѣбва да останатъ най-малко по 10.000 жители, за да може тая селска община да издържа лѣкарь, аптекаръ, архитектъ, ветеринаренъ лѣкарь. И тия хора на науката, на компетентността, трѣбва да бждатъ

по право членове на общинския съветъ. Когато вие организирате по тоя начинъ селската община, вие ще можете вече да намалите почти наполовина околитъ, а отъ тукъ и окръжнитъ управления. Ще можете да ограничите сѣщо функциитъ на окръжния управителъ и на околийския началникъ, и да ги сведете до една областни контролни органи, които ще иматъ задачата да съединяватъ, да комбиниратъ и да насочватъ дейността си къмъ общитъ цели на държавата.

П. Стоевъ (раб): Български Мусолини!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Ако това се извърши, вие ще видите вече, че само по себе си съществуването на окръжнитъ съвети престава да намира своето значение, тѣ ще паднатъ автоматически. По този начинъ ще довършите голѣмата административна реорганизация, която непрѣменно трѣбва да стане, както казахъ, не само за да може да се създадатъ материални ресурси, или спестявания на държавата, но да може и чиновничеството, следъ като бжде така организирано, да получи по-добро положение. та да не зависи отъ изкушенията, които всѣки день наблюдаваме въ нашия животъ.

Извършена тази административна реформа, ние ще дойдемъ и до ревизията и до преустройството на нашето учебно дѣло. Г. г. народни представители! Вие виждате, че за просвѣтата се харчатъ близо единъ милиардъ лева. Ако изчислите на глава какво дава българската държава за поддържане всички учебни институти, ще видите, че се падатъ по 300 л. на глава, нѣщо, което е прѣкомѣрно. А икономии въ това направление могатъ да се направятъ, ако действително се извърши една коренна реформа въ нашата образователна система. Отъ икономитъ пъкъ, които ще се получатъ чрезъ една такава реформа, ще може да се подпомогне разрешаването на голѣмитъ бюджетни, стопански въпроси, свързани съ общото икономическо положение на страната.

Т. Бошнаковъ (з): Както, напр., следъ 9 юний закрихте училищата и медицинскитъ участъци, а открихте полицейски участъци.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Ние трѣбва да направимъ отъ селското училище огнище на полезни и практически знания. Културата не е само образователна, тя трѣбва да възвиши, тя трѣбва да кали утрешнитъ поколения.

Т. Бошнаковъ (з): Съ шпицъ команди!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Националната култура прибавя къмъ естествентъ способности на работника, на занаятчията и на земедѣлца науката и дава едно орѣжие въ ржката на човѣка, съ което той може по-лесно да се справя съ трудноститъ на живота. Културата е свързана съ цѣлия националенъ животъ и не може да има националенъ животъ безъ национална култура. Заради това тя трѣбва да извира отъ самия животъ народенъ. Нашата национална култура трѣбва да има свой собственъ обликъ.

И. п. Рчевъ (з): Вие имате възможностъ, а не направихте нищо.

П. Попивановъ (з): Вие искахте да смачкате маситъ и да изградите Вашето щастие, а говорите за култура!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Другъ единъ проблемъ, който насъ ни интересува и за който е отдѣлено доста мѣсто въ отговора на тронното слово, това е проблемътъ за нашето земедѣлие. Вѣрно е, че ние сме земедѣлска страна и заради туй всички политически партии, безъ изключение почти, сѣ написали на своитъ знамена: „Грижи за българското земедѣлие“. Азъ съмъ чувалъ отъ трибуната на Народното събрание и отъ министерскитъ мѣста наистина вдъхновени речи, съ най-добри намѣрения. Народното представителство съ искрено въодушевление е изпращало тия речи. Гласувало е кредити и е било щастливо, когато сѣ били искани кредити за подобрене на нашето земедѣлие. Но онова, което може да се каже, то е, че всички жертви, които народното представителство е правило за нашето земедѣлие, не отговарятъ на резултатитъ. Ние трѣбва да се запитаемъ, защо ние не сме могли да издигнемъ, да стабилизираме нашето земедѣлие до такава степенъ, щото то въ днешния моментъ на криза, поради намаленитъ цени на зърненитъ храни, да може да издържа по-добре и по-сигурно?

Т. Бошнаковъ (з): По тоя въпрос питайте Димитъръ Христовъ — най-вещниятъ и най-големиятъ реформаторъ!

И. п. Рачевъ (з): Христо Статевъ уволни и размѣсти всички лѣсничей.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Защото, г. г. народни представители, азъ считамъ, че е отсъствувала една система, единъ планъ, една организация — единъ планъ, почиващъ на науката. Защото вие си спомняте, аслж, единъ французинъ, Буржо, който, говорейки за рационализацията на земледѣлието, винаги е посочвалъ, че, когато ще се почва съ рационализация въ земледѣлието, непременно трѣбва да се влѣе много свѣтлина и наука въ главата на земледѣлца; че, за да бждете добъръ земледѣлецъ, се искатъ много дълбоки и специални познания. И, следователно, ние въ туй направление нѣмахме единъ планъ, почиващъ на науката, планъ постояненъ, за да можемъ действително сега, при тая необикновена криза, да бждемъ по-подготвени за нея и да издържимъ.

Г. г. народни представители! Когато ви говоря, че планътъ трѣбва да почива на научни данни, азъ се позовавамъ на данните, които даже самиятъ министъръ на земледѣлието ви дава. Вие виждате, че ние имаме климатически карти, които опредѣлятъ точно, по мѣстността и по време, максимума студъ, топлина и срѣдна температура. Ние имаме анализирана парче по парче нашата земя; ние знаемъ съставнитѣ ѝ части, ние знаемъ влагата, валежитѣ и слънчевитѣ дни презъ годината. И при тия данни, които науката ни дава, азъ пакъ поставямъ въпроса: какво е напразно, за да можемъ действително да получимъ най-добъръ резултатъ за труда на земледѣлца? И, ако бѣ направно нѣщо въ туй отношение, ние, може-би, не щѣхме да се намѣримъ предъ това положение — да гледаме изъ дворницата на Земледѣлската банка да се търкалятъ толкова много машини, които стоятъ така, поради невъзможностъ да се впрегнатъ въ работа. Въобще ние много нѣщо не щѣхме да преживѣемъ, а, най-важното, ние, може би, щѣхме да бждемъ готови, както казахъ, за да можемъ съ една по-голяма житавостъ да устоимъ на изненадата отъ нечуваната криза съ земледѣлското зърно.

Г. г. народни представители! Покрай туй трѣбва да се обърне особено внимание на земледѣлскитѣ училища. Ние често пѣти обичаме да цитираме Дания. Но, ако Дания се е превърнала въ една образцова земледѣлска градина, съ едно пълно гарантиране прихода отъ труда на земледѣлца, това тя дължи изключително на земледѣлскитѣ училища, на земледѣлската просвѣта. Въ това отношение ние сме много зле и, . . .

И. п. Рачевъ (з): Крадливи правителства не е имало тамъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): . . . и, може би, поради туй, ние стоимъ въ туй положение, което представлява сега за насъ голяма изненада.

Т. Бошнаковъ (з): Но науката не трѣбва да отива противъ природата. Бившиятъ министъръ Христовъ издаваше заповѣди когато земята бѣ суха и плугъ не можеше да влѣзе въ нея, да се подмѣтатъ стърнищата. До когато има такива хора на науката, ще тегли България.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ говоря за земледѣлието и за зърненитѣ храни, защото начинътъ, по който блоковото правителство разреши въпроса за зърненитѣ храни, е незадоволителенъ; и не само това, но, споредъ мене, то, въ момента на поемането властѣта се намѣри като-че-ли неподготвено — въ смисълъ, че нѣмаше една опредѣлена и строго установена политика по създаване пазари за зърненитѣ храни. И ако действително, г. г. народни представители, правителството на блока следъ 21 юний бѣ се явило съ такава една опредѣлена и ясна политика, азъ считамъ, че ние не бихме изпаднали въ туй положение, килограмъ жито да се продава сега 1.50—1.60 л., а същевременно населението да се заставя да купува хлѣба по 5 л. килограмътъ. Защото, ако съ тия наредби се дава действително помощъ на единъ човѣкъ, то, може би, на петъ други се уврежда, като имъ се налага единъ непосилень цитъ за градското население, за еснафитѣ, за чиновницитѣ за градското население, за непроизводителното население. Защото, г. г. народни представители, повтарямъ, ако правителството имаше ясна политика непосредствено следъ 21 юний, то трѣбваше да премине веднага къмъ преговори съ голѣмитѣ индустриални държави, които можеха да се отзоватъ на нашата покана и да сключимъ съ тѣхъ спогодби които не сж търговски договори, а които

сж временни съглашения, траятъ само нѣколко дена, и които спогодби можеха да осигурятъ на нашия селянинъ 4 л. за килограмъ жито. Трѣбва да знаете, г. г. народни представители, че такива държави, които иматъ специални търговски интереси у насъ, това сж Италия и Германия; Германия внася най-много фабрики у насъ, и тя, забележете внася около 2 и половина милиона жито за изхранване населението си. Като прибавите и вноса на житото, което прави Италия, ще видите, че онова количество, което ние изнасяме, съставлява само 10% отъ нуждитѣ на тѣзи две индустриални страни. И ако правителството бѣ възприело тази политика — политиката на спогодбитѣ, — както напрвяха другитѣ съседни държави . . .

Министъръ Д. Гичевъ: Кое правителство?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Вашето правителство.

Министъръ Д. Гичевъ: То е трѣгнало по тоя пѣтъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ говоря, че трѣбваше да трѣгне по пѣтя на специалнитѣ спогодби — говоръ за спогодбитѣ отъ рода на тая, която Ромъния сключи съ Германия, Италия съ Унгария, Австрия и Германия помежду си, още презъ м. юлий т. г.

И. п. Рачевъ (з): Сговорътъ управлява толкова години, защо не го направи?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Оставете Сговора, вие сега управлявате. Ние сме оппозиция, ние имаме право да критикуваме, а вие трѣбва да имате търпение да ни изслушвате.

И. п. Рачевъ (з): Критикувате сега за онова, което вие по-рано не сте направили.

А. Капитановъ (з): Не може така безогледно да искате отъ насъ за 4 месеца да направимъ всичко. Вие презъ двата месеца, когато бѣхте министъръ, какво направихте?

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звѣни)

И. п. Рачевъ (з): Успѣха да направятъ само нѣколко гешефти.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Когато ви се направи критика, вие сте длъжни да я чуете.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ говоря за стопанската политика на държавата. (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Да не мислите, че управленията въ демократическитѣ страни сж вѣчни?!

И. п. Рачевъ (з): Не мислимъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Щомъ мислите, че не сте вѣчни, ще се държите като невѣчни, а временни.

И. Попивановъ (з): Тѣй се държимъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Много хубаво виждамъ какъ се държите.

Та, г. г. народни представители, още единъ въпросъ, който засѣга стопанската политика на правителството, това е картелниятъ въпросъ. И, макаръ законопроектътъ да мина на първо четене, той се засѣга пакъ въ тронното слово. А понеже последното отражава цѣлата стопанска политика на днешното правителство, азъ не мога да не се спра на този въпросъ.

Вие знаете, г. г. народни представители, че у насъ картелитѣ се възпѣваха като висша форма на производството. Това е така за ония теоретици, които искаха да оправдаятъ съществуването на картелитѣ въ Америка. Всичко онова, което се каза за картелитѣ и за тѣхното развитие въ Америка, е право. Вѣрно е, че въ Америка и други голѣми индустриални страни, картелитѣ сж подпомогнали индустриалното развитие, както сж съдействували да се спечелятъ голѣмитѣ международни пазари за мѣстното производство. Но, г. г. народни представители, американскитѣ картели, освенъ че сж помогнали за разрешението на тия близки стопански задачи, сж разрешавали и чисто социални задачи. Азъ ще ви припомня за американскитѣ трѣстове — Стандардъ офъ лайфъ — които противопоставиха на социалната максима за екзистенцъ-минимума друго правило — да се дава колкото се може по-висока заплата на работницитѣ, за да могатъ тѣ освенъ да по-

крият първичните нужди на своя живот, но и да разполагат със средства, за да се грижат за своето културно развитие. Такива картели са полезни. Тъ разширяват своите задачи и, освен стопански, преследват и чисто социални цели. Нещо повече: преди няколко дена четох едно съобщение във френската преса, че представителът на една от най-големите електрически юзини във Америка кани всичките други юзини да се картелират, та, покрай свички други стопански и социални цели, да си поставят, като непосредствена задача, и участие на работниците във печалбите.

Нкой от работниците: Залъгалка.

Б. Смилов (нац. л. о): Оставете туй, дали е залъгалка. То е нещо, което ние бихме поддържали, и, ако такъв картел би се искало да се създаде у нас, ние бихме го поддържали и насърчавали.

Г. г. народни представители! Забележете, че това, което може да се каже за картелите във Америка, не може да се каже за картелите у нас, защото нашите картели не са форма на висше производство, но са форма на експлоатация. Нашите картели експлоатират и производителя, и консоматора.

Министър Д. Гичев: И държавата.

Б. Смилов (нац. л. о): И държавата. — Тъ определят цените на суровите материали, тъ налагат цените на консоматора. Ето защо, когато правителството тръбваше да разрешава този голъм въпрос, то не биваше да си играе с палиативи и с средства, които не могат да го разрешат. Главният щит на картелите, единствената почва, която им позволява да се зараждат у нас, това са запретиелните мита, това са кризите, които се явяват от време навреме във стопанския живот.

И. п. Рачев (з): Какво направихте във това направление Вие, като министър на търговията.

Б. Смилов (нац. л. о): Г. г. народни представители! Само един начин имаме, за да се постигне бързо и радикално разрешение на този въпрос — снемането на така наречените запретиелни мита. Има мита фискални, има мита специфични, които правителството ще пази, когато ще сключва търговски договор, но запретиелните мита тръбваше да се снемат, за да може веднага и радикално да се отговори на тази нужда, за удовлетворението на която вие, особено представителите на днешното правителство, сте поели най-сериозен, най-смъл и най-пълнен ангажмент към българския народ.

Сега да ви дам един два примѣра, за да видите, по какъв лесен начин можеше да стане това нещо. Вземете лимонтозото. Доставка се франко митницата София по 70 л.; килограмът; митото съ общинските налози е 97 л.; цената на нашето производство е 160 л., следователно пазарната цена на този артикул се определя от височината на митото. И забележете, че, колкото по-високо е митото, толкова по-високи са цените на артикулите, които тук се намират под закрилата на протекционната система, като мѣстно производство. Вземете също гвоздентъ. Въ 1924 г. отъ странство са внесени 4 милиона килограма гвоздеи съ дебелина 306 мм.; въ 1930 г. са внесени само 1 милион килограма, а въ 1931 г. не е внесен нито един килограм, следователно, държавата не се ползува отъ никакво мито. А митото на гвоздентъ е 5 л. и 40 ст. Гвоздентъ отъ Западъ се доставят по 5 л. килограмътъ франко, а цената на нашето производство е 10 л. 40 ст.

Достатъчно е, г. г. народни представители, да се намали митото, и то да се намали не до такава линия, щото да се отворятъ границите на българската държава, за да може да нахлуе чуждото производство, което да измѣсти нашето, но до такава линия, щото, отъ една страна, нашето производство да конкурира чуждото и да възприра идването му, а, отъ друга страна, да има възможност, чрезъ обезпечаването на вътрешния пазар, да предлага своите произведения на по-ниски цени.

Г. г. народни представители! Въ връзка съ този въпрос за картелите, позволете ми да се спра накратко върху самия законопроектъ за картелите. Не можех да взема думата при разискванията по този законопроектъ.

Министър-председател Н. Мушанов: Ще говорите при второто четене.

Б. Смилов (нац. л. о): Използвамъ отдѣлната редакция, само за да подкрепя стопанската политика на правителството, защото азъ считамъ, че нѣма да постигнете онѣзи резултати, които преследвате; напротивъ, ще спънете

стопанското развитие на страната. За мене е неизбѣжно, какъ така може правителството да не посеме отговорността да определя то само, кои предприятия ще бъдатъ монополни и кои не ще бъдатъ, но да предоставя цѣлия стопански животъ на страната въ ръцете на една комисия, безъ да има определенъ критерий, по който тя ще трѣбва да установява монополния характеръ на едно предприятие. Нещо повече: има единъ текстъ, съ който се дава също така произволно право на тази комисия, да определя, кои цени са извънредно високи, и тамъ да прилага онѣзи строги санкции, които са предвидени въ законопроекта.

П. Стоев (раб): Нали и Вие пледирате за компетентностъ?

Б. Смилов (нац. л. о): Вие разбирате ли принципа на компетентността въ устройството на държавата?

П. Стоев (раб): Искамъ да кажа, че Вие поддържате същото това.

Б. Смилов (нац. л. о): Така, щото, г. г. народни представители, отъ този законопроектъ азъ виждамъ, че стопанската политика на правителството е на погрѣшенъ пътъ. Азъ бихъ желалъ той да се приложи, за да видите, какъв хаосъ ще настѣпи още въ първия денъ отъ неговото прилагане, както и да видите, че ще бъдете принудени отъ реакцията на самите икономически и стопански закони, които водятъ развитието на страната, да се коригирате.

Г. г. народни представители! Говорейки по този въпросъ, идвамъ сега и до въпроса за българската индустрия. До сега у насъ не е имало правилно насочване на индустрията. Не можемъ да не признаемъ, че цѣли 35 години държавата е правила грамадни жертви за индустрията, особено по закона за покровителството на нашата индустрия, създаденъ отъ Евстатий Гешовъ, и въ който бѣше легнало началото, че всички привилегии на индустриалните предприятия се даватъ отъ Министерския съветъ. Впоследствие този принципъ се измѣни отъ последующите измѣнения на закона, и се предостави изключително на Министерството на търговията да се занимава съ даването на привилегиите. Ако се вземе това ново начало и ако се върнемъ къмъ закона на Генадиева, може би ще има индустрия, която да не бъде въ такава тежестъ на българската държава. Защото забележете, че днесъ, покрай родната индустрия, за която ще трѣбва да харчимъ средства, за да я поддържаме, у насъ нѣма човѣшка дейностъ въ областта на производството, която да не се ползува отъ специални и общи облаги по закона за покровителство на индустрията. Въобщо у насъ, когато се е разрешавалъ този въпросъ, не е била следвана една правилна система, за да се види, когато една индустрия се заражда у насъ, има ли условия за нея, може ли тя да издържи. И, ако се проследи днешното положение у насъ, ще се види, че нито едно индустриално предприятие не би могло да издържи безъ държавна помощ, не би могло да стѣпи здраво на своите крака. Представете си мислено, че бихме отнели всички облаги и бихме премахнали закона за покровителство на мѣстната индустрия; вие бихте видели, че въ такъвъ случай всички наши индустриални предприятия биха се затворили, защото не биха могли да издържатъ безъ държавна помощ и безъ мита, които са високи и отъ които тъ са защитени.

Ето защо по този въпросъ азъ считамъ, че правителството трѣбва да излѣзе веднага съ единъ законъ, който да ревизира съществуващото положение. Защото, г. г. народни представители, трѣбва да знаете, че и една обикновена тенекия, която се внася у насъ, днесъ се внася безъ мито, като полуфабрикатъ. Тука е инсталирана една обикновена преса, която пресува тази тенекия, за да я преобърне въ сѣдове, и по този начинъ такава едно предприятие, което не е фабрика, а работи само съ обикновени преси и машинки, се ползува отъ облагите, които законътъ за покровителство на индустрията така широко дава и ще продължава да дава, ако не бъде ревизиранъ.

А. Капитанов (з): Толкова време бѣхте министър, защо не го направихте?

Б. Смилов (нац. л. о): Какво можехъ да направя, когато правихъ избори?

А. Капитанов (з): А по-рано не правихте избори, съ прерватъ доходите на власт, но пакъ не Ви остана време.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Туй ми е щастието — да ходя само по избори. Остана вие само да продължите дѣлата на България, която е въ ваши ръце сега.

И. п. Рачевъ (з): Вие подложихте на Сговора да падне на меко . . .

Б. Смиловъ (нац. л. о): То е държавно добре.

И. п. Рачевъ (з) и **А. Капитановъ** (з): Кое?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Че действително по този начинъ стана промѣната.

А. Капитановъ (з): Така ли мислѣхте?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ така мислѣхъ, и вие не можете да ме разубедите.

А. Капитановъ (з): Ама мислѣхте ли, че така ще стане промѣната?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Както вие не мислѣхте, че ще дойдете да вземете властта.

Нѣкой отъ демократитѣ: Ние знаехме.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Какво сте знаели? Оставете тѣзи несъстоятелни работи! Благодарете на г. Ляпчевъ, че измѣни закона. Ако законътъ не бѣше измѣненъ, вие не щѣхте да бѣдете въ такова число тукъ (Сочи дѣсницата), и не щѣхте да бѣдете на тази маса. (Сочи министерската маса)

А. Капитановъ (з): Ние дойдохме по стария законъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Какво ме занимавате съ това, какво е станало? Станало е!

Т. Бошнаковъ (з): Ако бѣхте вземали вие нѣщо отъ централната листа, добре, но вземаха го онѣзи. (Сочи работниците)

А. Николаевъ (з): Добре, че бѣше централната листа, защото, ако не бѣше, щѣхте да бѣдете наполовина сега.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ съмъ излизалъ и самъ отъ нѣколко блока и пакъ народътъ ме избра, пакъ народътъ ме праща тукъ; и утре, ако остана самъ, пакъ ще ме праща.

А. Капитановъ (з): Г. Смиловъ! Ако сговориститѣ знаеха, че отивате при тѣхъ да имъ помагате да паднатъ, нѣмаше да Ви взематъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Вашиятъ случай е дюшешъ. Кога г. Гичевъ е мислил да седне съ г. Мушановъ на една маса? По-скоро мислѣше да седне съ насъ, отколкото съ него.

Министъръ Д. Гичевъ: Ще ли Ви се?

А. Николаевъ (з): Искан ли ти се, г. Смиловъ, да седнешъ заедно съ г. Гичевъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Какво ми се иска, то не се казва. (Смѣхъ всрѣдъ земледѣлцитѣ)

А. Капитановъ (з): Какъ го мислѣхме, какъ излѣзе — така си кажете.

А. Николаевъ (з): Както и ние не мислѣхме, че г. Александъръ Цанковъ, г. Русевъ и г. Казасовъ ще седнатъ единъ до другъ, ама, както видѣхме, седнаха презъ една нощъ.

И. п. Рачевъ (з): Интересното е, че въ 1923 г. името Боянъ Смиловъ не бѣше известно никому. Току изникна като гѣба на 9 юний

Б. Смиловъ (нац. л. о): Вие защо не изникнахте? (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

А. Капитановъ (з): По тоя начинъ не желяемъ да никнемъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Оставете това. Азъ винаги съмъ готовъ да отговарямъ, когато ме запитате за 9 юний.

Т. Бошнаковъ (з): Въ тъмното, като се вършатъ работи, такъвъ е резултатътъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Времето ще покаже. (Пререкания между народнитѣ представители В. Домузчиевъ и А. Капитановъ)

Г. г. народни представители! Въ отговора на тронното слово има единъ пасажъ по външната политика. Специално азъ искамъ да се занимаемъ съ въпроса за българо-грѣцкия споръ. И азъ считамъ, г. г. народни представители, че това е едно поражение за правителството. И то е поражение не отъ момента, когато г. Малиновъ отиде въ Женева; то е поражение още отъ момента, когато Министерскиятъ съветъ реши да подхвърли този въпросъ на обсъждане отъ Обществото на народитѣ. Защото, г. г. народни представители, какво можеше да се очаква отъ Обществото на народитѣ? Можеше да се очакватъ само две решения: или съветъ, въпросътъ да се продължи и проточи, докогато той овехтѣе и стане безпредметенъ, или пъкъ съветъ, да не кажа заповѣдъ, да се отиде до прѣкото разбирателство съ грѣцитѣ. Нима правителството, когато изпрати въ Женева тогавашния министъръ-председателъ Малиновъ, не знаеше, че въ Женева въобще не решаватъ голѣмитѣ междудържавни въпроси? Тѣ винаги ги отклоняватъ. Ами вземете въпроса съ Литва, Данцигъ и Полша, съ Полша и Данцигъ, въпроса за опантитѣ между Ромъния и Унгария. Имаше интересни решения: първия пътъ Обществото на народитѣ решава да се даде право на Унгария, втория пътъ дава право на Ромъния, а въ третата сесия изпрати спорящитѣ страни до взаимно разбирателство. Ами ако, г. г. народни представители, въпросътъ трѣбваше да дойде дотамъ, че днесъ да се прати единъ нашъ чиновникъ да преговаря по този голѣмъ въпросъ въ Атина, защо правителството, което бѣше ново правителство, и което знаеше много добре, че преди една година се ангажира единъ представителъ на велика сила по тоя въпросъ, като арбитъръ по спора съ Гърция и насъ — защо, казвамъ, като ново правителство, не можѣ да предизвика, тъй както прилича на съседи, едни прѣки срещи и разбирателства, за да оцени претенциитѣ на грѣцитѣ, и, ако види, че тѣзи претенции могатъ да бѣдатъ предметъ на една непосредствена спогодба, да я приеме, или, ако тѣзи претенции не могатъ да бѣдатъ предметъ на една спогодба, тогава нека въпросътъ остане да се реши тъй, както то намѣри за потребно, въ защита на нашитѣ интереси? Ами ние виждаме, че Обществото на народитѣ досега никога пъкъ не е решавало голѣмитѣ комплицирани междудържавни въпроси. Вземете, г. г. народни представители, въпроса за пакта Келлогъ. Та той се уговори въ Парижъ. Вземете конвенцията за морското обезоружаване — тя се подписа въ Вашингтонъ. Въ Лондонъ се събра конференция за намаление морския тонажъ. Въ Локарно се събраха Бриякъ и Стреземанъ, за да начертаятъ голѣмитѣ линии на голѣмата политика за сближение между Германия и Франция. Планътъ Йѣнгъ се изработи въ Хага. Тамъ, въ Обществото на народитѣ, вие ще намѣрите положителни решения за упонителнитѣ вещества, за търговията съ бѣли роби, за хигиената на труда въ ношнитѣ заведения, за измѣнението на календара — все хуманитарни въпроси — но досега ние не можемъ да намѣримъ нито едно положително и окончателно решение на който и да е голѣмъ междудържавенъ въпросъ.

Министъръ Г. Петровъ: Нашествието на Пангалосъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Тамъ случаятъ е другъ. Въ всѣки случай тия въпроси се изхвърлятъ отъ тамъ и се прашатъ въ взаимнитѣ отдѣлни конференции.

А. Капитановъ (з): Е, да излѣземъ ли отъ Обществото на народитѣ? Вие какво ще кажете?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ виждамъ сега тукъ вече една трагедия на една политика. Защото, г. г. народни представители, сегашниятъ министъръ-председателъ и министъръ на външнитѣ работи заяви, че политиката, която е следвалъ кабинетътъ на Малиновъ, продължава, тя е политика и на сегашното правителство.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Вѣрно.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Тогава азъ питамъ, какви сѣм основанията Ви, г. министъръ-председателю, за да отивате вие въ Женева, съ едно вътрешно убеждение, че тамъ бихте защитили най-добре интереситѣ на българския народъ и да дойдемъ, действително, до една трагедия? Защото вие казахте: „Правото е наше“, и ние пратихме

тогава нашия министър-председател, за да доказва нашето право пред европейските мирнолюбци, а тѣ го пра-тиха въ Хага, а насъ, както виждате, пращатъ къмъ прѣки, непосредствени разбирателства въ Атина.

А. Капитановъ (з): Въ всѣки случай, нашѣ делегати отъ тамъ не се връщатъ по два различни пѣтища, както вие се завърнахте.

А. Николаевъ (з): Защото, когато г. министър-председателътъ отиде въ Женева, свари единъ въпросъ, безспорно, вече отъ васъ злопоставенъ. Защо не кажете две думи за конвенцията Молловъ—Кафандарисъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Вие говорите безъ да познавате въпроса. Азъ мога да ви кажа, че и г. Малиновъ призна това въ комисията по Министерството на външнитѣ работи, когато той не бѣше на власт, когато министъръ на външнитѣ работи бѣше г. Буровъ, чиято политика азъ най-горещо съмъ атакувалъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: А после се пригърнахте.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ не мога да не призная, че този въпросъ се защищаваше много упорито отъ г. Буровъ, политиката на когото азъ не одобрявахъ. Ако вие бѣхте въ комисията по Министерството на външнитѣ работи, Вие щѣхте да видите цѣлата трагедия на тая политика, особено ако чуехте и доклада на министър-председателя г. Малиновъ. Той каза: „Какво искате, г. г. народни представители, отъ менъ, когато азъ бѣхъ самъ въ Женева? Предъ менъ на масата имаше само нѣколко парчета книга, а задъ мене — облѣгалото на моя столъ“. Съ това г. Малиновъ искаше да каже, че България нѣма приятели въ Европа, че България е изоставена, че България е била сама въ Женева.

А. Капитановъ (з): Изгубихте ги въ продължение на 8 години.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Когато представителятъ на Гърция, г. Венизелосъ, който бѣше се обърналъ на миситинъ,...

А. Капитановъ (з): България не бѣше въ туй положение преди 9 юний. Ако България днесъ е въ това положение, само вие сте причина за това, и онѣзи, които създадохъ 9 юний.

Б. Смиловъ (нац. л. о): ... можа да защити интереситѣ на Гърция.

Министър-председател Н. Мушановъ: Както третира въпроса, изглежда, че г. Смиловъ малко го познава. Азъ ще му отговоря.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Така му уйдисва, затуй така го третира.

Министър-председател Н. Мушановъ: Има работи фактически невѣрни, които г. Смиловъ приказва съ една смѣлостъ, която ме очудва.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. Мушановъ! Азъ Ви цитирахъ думитѣ на г. министър-председателя, казани въ комисията по Министерството на външнитѣ работи. Той оправда неуспѣха съ това, което казватъ на френски l'esprit de Genève. Тѣзи две оправдания даде тогавашниятъ министър-председател г. Малиновъ. И когато го запитахте: Вие, г. Малиновъ, съ същото ли убеждение за l'esprit de Genève отидохте да третирате спора въ Женева, когато трѣбваше да знаете, че е неизвинително да твърдите, че не можеше да не се получи този резултатъ, който получихме тамъ? — той каза: „l'esprit de Genève, атмосфера на Женева“, т. е. ние бѣхме сами, ние нѣмахме приятели. И азъ сега казвамъ, че дотогава, докогато българската политика не изостави това начало, съ всички, че съ никого, ние всѣкога ще жънемъ подобни резултати, като настоящия. Ето, виждате сега, изпратиха ни въ Атина.

А. Николаевъ (з): При едно промѣнено положение отъ Васъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Оставете това. — И докогато не се възприеме една активна политика и не се изостави малодушието...

А. Капитановъ (з): Въ продължение на 8 години защитавахте този духъ на малодушие, а и сега говорите за поражение и искате да се усвои една активна политика.

Министър-председател Н. Мушановъ: Коя е тя?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ ви казвамъ коя е. Обществото на народитѣ, което създаде конвенцията Молловъ—Кафандарисъ съ нейнитѣ клаузи, и което вече имаше единъ прецедентъ, за да я обяви за недосѣгаема, какъ можа така да измѣни този l'esprit de Genève, следъ 1—2 години да нѣма куража да отсѣче въпроса така, както Чембърлейнъ навремето направи, за да запази авторитета на Англия?

А. Николаевъ (з): Задайте този въпросъ на г. Молловъ.

П. Н. Даскаловъ (нац. л.): Г. Смиловъ! Тукъ е необходима една поправка. Г. Малиновъ направи едно изявление въ комисията по външнитѣ работи, което не може да се тълкува така, както вие го тълкувате. Г. Малиновъ като казваше l'esprit de Genève, не искаше да каже, че България е изоставена, че това l'esprit de Genève въ Обществото на народитѣ е противъ България, но искаше да каже, че въ Женева представителятъ на всички държави сж имали желанието да могатъ да намѣрятъ помирение по спорнитѣ въпроси, и най-главното, да може да се отиде къмъ директно уреждане на въпроситѣ. Това мислѣше г. Малиновъ, когато казваше l'esprit de Genève. Вие не бива да го тълкувате така, защото това не отговаря на истината и излага Обществото на народитѣ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ не зная какъ Вие сте разбрали, но азъ смѣтамъ, че го разбрахъ много добре. Иначе и не можеше да се обясни връщането на г. Малиновъ и изпращането на единъ чиновникъ въ Атина.

Министър-председател Н. Мушановъ: Какъвъ чиновникъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. Стояновъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Какъвъ Стояновъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Да води преговоритѣ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Води ги Министерскиятъ съветъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Въ такива случаи се пращатъ ...

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. Смиловъ! За насъ становищата сж опредѣлени и разграничени много ясно. По сжщество, ако дебатирате въпроса, дебатирайте го, но по-добре е да го оставите, защото той днесъ се решава въ Атина. Почакайте два дена, за да видимъ какъ ще се свърши. Говорете по сжществото, кажете, че българската позиция е погрѣшна, че грѣската е права, или противното, и елате да видите на какво становище сме застанали ние и дали сме го отстояли или не. Менъ l'esprit de Genève не ме интересува. Много сериозно Ви казвамъ, че Вие още не знаете какви сж резултатитѣ, които навѣрно ще сж известни тия дни. Затова оставете въпроса да го третирате, когато се свърши. А той ще се свърши. Вие не знаете становището ни и не сте въ положение да ни критикувате. Можете да критикувате начина, по който сме действували досега, но по сжщината Вие нищо не знаете. Затова азъ мисля, че да се дебатира сега по този въпросъ нито е полезно за Васъ, защото не го знаете, нито ще има полза за Парламента и обществото.

А. Капитановъ (з): Както той приказва, най-малко полза ще има България.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. Мушановъ! Азъ обсъждамъ вашата политика отъ 21 юний, откогато г. Малиновъ стана министър-председател.

Министър-председател Н. Мушановъ: Азъ Ви поправамъ по сжществото на въпроса.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Вие сега може да внасяте оптимизъмъ, но азъ съмъ песимистъ и считамъ, че въ края на краищата онова, което бѣше като безспорно право на България, то се загуби за нея, може би, не по ваша вина. И затова азъ казвамъ, че трѣбва да се промѣни досегашната ни външна политика и да се възприеме една по-активна.

А. Капитановъ (з): Защо се загуби? Кой го загуби, кажете?

Министър-председател Н. Мушанов: Азъ не знамъ дали е загубено или не. Въпросътъ е така сложенъ, че ще има да си поприказваме по него. Азъ сега чакамъ телеграма да видя какво сж направили въ Атина. А Вие, г. Смиловъ, третирате този въпросъ, безъ да го знаемъ ние, безъ да зная дори азъ какъ отиватъ преговоритъ и какъвъ е резултатътъ днесъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Недейте отдѣля въпроса за спора между насъ и Гърция и отнасянето му въ Женева.

Министъръ Г. Петровъ: Та това е инстанцията, къмъ която трѣбваше да се обърнемъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Не трѣбваше да се обърщате къмъ тая инстанция, защото знаете, че като се обърнете къмъ тая инстанция, ще дойдемъ до това, до което дойдохме.

Ж. Маджаровъ (з): Г. Смиловъ! Не предателствувате ли къмъ България, като третирате този въпросъ въ този моментъ?

А. Капитановъ (з): И по този начинъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Недейте ме кара да Ви кажа съответната дума. Азъ ще ви кажа какво е предателство. Когато се третиратъ такива въпроси, може ли да се обличатъ съ една мистерия и съ формулата „държавнитъ интереси не позволяватъ да се приказва“? Трѣбва да се третиратъ тукъ всички въпроси, които се третираха въ Женева. Какъ можете да твърдите, че този въпросъ трѣбва да се заключи въ чекмеджетата и да не се обсъжда въ България?

Министър-председател Н. Мушановъ: Не е тамъ въпросътъ. Ако искате да Ви кажа защо въпросътъ отиде въ Обществото на народитъ, мога да Ви кажа, но изглежда отъ това, което приказвате, че Вие не знаете какъ отиде въ Обществото на народитъ. Не знаете, че той отиде, защото свързахме въпроса за спогодбата Молловъ-Кафандарисъ съ репарациитъ, а въпросътъ за репарациитъ самъ не можеше да отиде въ Обществото на народитъ по никой начинъ. Когато говорите тъй, не схващате въ сжщностъ въпроса отъ фактическата му страна.

А. Капитановъ (з): Буровъ да каже.

Министър-председател Н. Мушановъ: Ако не бѣхме свързали спогодбата Молловъ-Кафандарисъ съ репарациитъ, въпросътъ нѣмаше да отиде въ Обществото на народитъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Гърцитъ го свързаха.

Министър-председател Н. Мушановъ: Не знаете решението на експертитъ въ Лондонъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Кое е то?

Министър-председател Н. Мушановъ: Позволете да не говоря по сжществу на въпроса.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Решението на експертитъ, което предшестуваше разискванията въ Женева, бѣше въ нашъ минусъ.

П. Н. Даскаловъ (нац. л. о): Г. Буровъ! Нѣма ли да изпѣте една ода на Обществото на народитъ въ единъ моментъ, когато Вашиятъ съюзникъ г. Смиловъ атакува това Общество на народитъ?

А. Буровъ (д. сг): Не Ви чувамъ.

П. Н. Даскаловъ (нац. л.): Да изпѣте една ода на Обществото на народитъ, каквато винаги тукъ сте пѣли като министъръ, може би съ право. Боянъ Смиловъ, който дойде съ Васъ да управлява, атакува Обществото на народитъ!

А. Буровъ (д. сг): Азъ, като отида на трибуната, пакъ ще остана последователенъ на себе си по отношение на онова, което съмъ мислѣлъ за Обществото на народитъ, и което ще повторя сега още веднѣжъ: за народи слаби, като България, едно шастие, една гаранция е, че сжществува Обществото на народитъ.

П. Н. Даскаловъ (нац. л.): Това го кажете на Боянъ Смиловъ. (Глъчка)

Б. Смиловъ (нац. л. о): Сега, г. г. народни представители, азъ ще трѣбва да привърша. И азъ ще привърша съ нѣколко думи . . .

А. Капитановъ (з): За вътрешната политика кажете сега малко.

Б. Смиловъ (нац. л. о): . . . за вътрешната политика.

Т. Бошнаковъ (з): Тѣй не изправя ли Ви се по нѣкога опреде Ви Стамболийски?

А. Николаевъ (з): Остави Русевъ да говори по вътрешната политика.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Не само че не отбѣгвамъ да говоря по вътрешната политика, но винаги съмъ готовъ да поддържамъ нашето гледище по вътрешната политика. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Захариевъ (Звъни) Моля, тишина, г-да.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Г. Смиловъ! Ако можете, да ни кажете Вашия пѣтъ на активна външна политика, чрезъ който нѣма да бѣдемъ сами, а можемъ да имаме приятели. Кажете този пѣтъ, ако го знаете. Можемъ да тръгнемъ всички по него. Ако не съ Обществото на народитъ, кажете съ кого да тръгнемъ.

А. Николаевъ (з): Г. Смиловъ е много закѣснѣлъ. На 9 юний той показва пѣтя.

Т. Бошнаковъ (з): Понеже дойде на 9 юний нощемъ, какво ще знае?

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Г. Смиловъ стана политикъ нощно време и мисли, че вътрешна и международна политика може да става само нощно време.

Председателствуващъ Н. Захариевъ (Звъни)

Б. Смиловъ (нац. л. о): Сега, г. г. народни представители, идвамъ до финансовото положение на държавата, което всички считате, че е много тежко, защото и предишниятъ вашъ министъръ на финанситъ, и сегашниятъ въ изявленията си констатирватъ, че положението на фиска е най-лошо.

А. Капитановъ (з): Ние сме искрени да го признаемъ, а вие го криехте 8 години.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Свършвайки, азъ съмъ длъженъ да отбележа, че що се касае до стопанскитъ нужди и до стопанскитъ въпроси, г. г. народни представители, трѣбва да се действува много бързо и решително. Оставете онзи възгледъ, който тукъ бѣше изказанъ, че ще трѣбва да мине много време, за да може да се види какво ще даде Народниятъ блокъ, защото всѣки день стопанскитъ нужди и стопанскитъ въпроси се мѣнятъ и всѣки день може да ни налагатъ все по-нови и по-нови решения.

Т. Бошнаковъ (з): Благодаримъ за съвета!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ считамъ, че вие дойдохте на власт не съ една предварително изработена политика, установена и обявена на българския народъ, . . .

А. Капитановъ (з): и И. п. Рачевъ (з): Нѣщо тѣй готово да имате да ни дадете на заемъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): . . . ами сега я импровизирате. Вашето управление е управление на импровизация.

А. Капитановъ (з): Да, защото искахте още 4 години да управлявате.

Н. Пждаревъ (д. сг): Импровизация съ вдѣхновение!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Вашето правителство иска да върви по диагонала на най-малкото съпротивление, а въ такива бурни дни, въ такива времена на голѣми стопански и финансови нужди трѣбватъ строго опредѣлени действия, извършвани безъ колебания и безъ двоумение.

А. Капитановъ (з): Г. Смиловъ! Вие имате единъ планъ, за реализирането на който ви трѣбваша още 4 години. Дайте ни го.

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Не ни дадохте възможност да го реализираме.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ ще ви дамъ примѣръ за Франция. Когато Ерио дойде втори пътъ на властъ въ името на изземването и облагането на капиталитѣ, той стоя 24 часа на властъ и подаде своята оставка, защото тамъ като че ли хората иматъ нюхъ.

А. Капитановъ (з): Само че Вие тоя нюхъ го нѣмахте цѣли 8 години.

Т. Бошнаковъ (з): Какъ да не е ималъ Боянъ Смиловъ нюхъ? Нали следъ 9 юний си подаде оставката.

И. п. Рачевъ (з): Изпѣдиха го.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Ерио падна отъ властъ, за да даде мѣсто на една политика, която даде най-добри резултати за Франция.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Да не искате да се махнемъ отъ властѣта, та вие да седнете?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Сжщото направи, г. г. народни представители, и другиятъ министъръ-председателъ на Франция — Шотанъ. Той стоя министъръ-председателъ само единъ день.

Нѣкой отъ мнозинството: Бламираха го.

И. п. Рачевъ (з): И да си даде нашето правителство оставката, нѣма да дойде до Васъ редъ, г. Смиловъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Нека направимъ балансъ на това, което е направило вашето правителство. Макарь и да управлява отъ 4 месеца, това време е достатъчно за заздравяване на финанситѣ, за преминаване къмъ едни по-решителни реформи — ако е нужно, дори, чрезъ декретната система — въ областѣта на финансовата политика.

Нѣкой отъ мнозинството: Кажете тия реформи.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Не може днешното положение да продължава съ години и да чакаме да дойде законодателтъ съ своитѣ мѣрки да прави потребното.

Т. Бошнаковъ (з): Кой те кара да се дѣлишъ отъ партията си? Да бѣше дошълъ съ насъ, щѣхме да те направимъ министъръ.

А. Капитановъ (з): По конкретно кажете.

Б. Смиловъ (нац. л. о): По-конкретно: азъ считамъ, че така, както вие формирахте Народния блокъ, . . .

А. Капитановъ (з): Безъ васъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): То се знае, че е безъ насъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: И противъ васъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): . . . ще трѣбва да излѣзете съ една опредѣлена, съ една решителна политика, която да бѣде най-бързо осъществена. Г. г. народни представители! Вие се извинявате, че не сте имали време. Г. министъръ-председателъ каза: дайте ни време, дайте ни една година, дайте ни две години.

Нѣкой отъ мнозинството: Никакви две години.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ считамъ, че по този начинъ ще се отворятъ вратитѣ на оная вихрушка, която не ще бѣдете въ положение да спрете, . . .

А. Капитановъ (з): Не бойте се.

Б. Смиловъ (нац. л. о): . . . и която ще кръстоса страната на дълъгъ и наширъ.

А. Капитановъ (з): Вихрушка, на която Вие отворихте вратата.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Кажете спасители за днесъ, ако ние сме негодни.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. Мушановъ! Азъ говорихъ и по тоя въпросъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Отъ 4 месеца сме на властъ. Не ни е страхъ отъ критика, но кажете конкретно кои ще бѣдатъ спасителитѣ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ вече говорихъ, че трѣбва да преминете къмъ съкращение на цѣли институции, на цѣли учреждения, че ще трѣбва да се ликвидира съ окръжнитѣ постоянни комисии, съ училищнитѣ настоятелства, съ окръжнитѣ смѣтни палати; . . .

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Съ Парламента.

П. Стоевъ (раб): И да се даде властѣта на Боянъ Смиловъ!

Б. Смиловъ (нац. л. о): . . . че ще трѣбва да се съкратятъ, колкото се може повече, вещественитѣ и невестествени разходи, за да можете да намалите тоя тежъкъ бюджетъ за нашия данѣкоплатецъ поне на 5 милиарда лева.

А. Капитановъ (з): Защо всичко това не го казахте поне на ортацитѣ си?

Т. Бошнаковъ (з): И друго едно трѣбва, г. Смиловъ: държавенъ съдъ за виновницитѣ на положението, въ което е сега България.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: 21 юний ви събра.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Нашиятъ данѣкоплатецъ вече е много обремененъ. Нашиятъ държавенъ бюджетъ не е вече по неговата платежна способностъ. Не може вече да издържа. Положението иска бързи мѣрки. Азъ казахъ примѣра съ Поанкаре. За да спаси френския франкъ, той поиска отъ Парламента прилагането на декретната система, и само отъ бюджета на Министерството на правосъдието бѣха зачеркнати 275 сѣдилища. По-късно, когато франкътъ се закрепи, когато съкровището възобнови своята сила, тогава преминаха къмъ отварянето на тѣзи сѣдилища.

А. Капитановъ (з): Малко медицински участъци да съкратимъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Азъ не говоря това отъ партизански подбуждения, а отъ желание да обсъдя положението искрено, доколко, до колкото силитѣ ми позволяватъ. Затова ви казвамъ, че така, както вървятъ работитѣ, при тази бавностъ, при тази мѣдностъ, нѣма да се постигне желаниятъ резултатъ. Г. министъръ-председателъ ме прекъсна: „Дайте рецепта“. Ето рецептата — азъ ви я казахъ: бърза и ефикасна административна реорганизация на държавата, . . .

Отъ земледѣлцитѣ: Хайде, холанъ!

Б. Смиловъ (нац. л. о): . . . коренно преустройство на държавнитѣ учреждения, смѣло съкращение на всички разходи. Само така ще може бърже да се помогне Г. финансовиятъ министъръ трѣбва да обърне внимание да се уреди по-чувствителенъ контролъ върху облаганията, които се правятъ на българскитѣ граждани. Всѣка корупция, всѣки опитъ да се скрийтъ доходитѣ на българския данѣкоплатецъ трѣбва да се наказва. Всѣки опитъ да се корумпира финансовата администрация, трѣбва да се преследва съ много сурови санкции. Всичко това трѣбва да стане бърже, трѣбва да стане планомѣрно. Защото, г. г. народни представители, ние говоримъ за демокрация, но отъ онова, което западнитѣ демократически страни вършатъ въ областѣта на стопанския животъ, вие виждате, че демокрацията вече не е онази магическа прѣчка, чрезъ която могатъ да се вършатъ социални преобразования.

Като свършвамъ моята речъ, трѣбва да кажа, че азъ считамъ, че, кавито усилия и да правите, поради особенитѣ различия по съдържание на вашитѣ четири партии, при всѣки единъ въпросъ все ще вървите по пътя на компромиситѣ, но тѣзи компромиси ще бѣдатъ толкова малки, че ще тикатъ правителството, както казахъ, по линията на най-малкото съпротивление и никога нѣма да се намѣри онази необходима мѣрка, която да отговаря на нуждитѣ на времето и на държавата. (Ржкоплѣскания отъ обединенитѣ националиберали)

А. Николаевъ (з): Нищо не казахте по най-големия въпросъ, който повдигна г. Молловъ.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Пастуховъ.

Обаждатъ се: Нѣма го.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Христо Мутафовъ.

Обаждаť се: Нѣма го.

Председателствуващ Н. Захариевъ: Г. г. народни представители! Списъкътъ на записанитѣ оратори и на парламентарнитѣ групи по първото четене проектоотговора на тронното слово е изчерпанъ.

Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Дебатитѣ по отговора на тронната речъ се завършиха. Ще ви моля да решите да имаме заседание въ срѣда, когато ще се прочете указътъ за откриването на редовната сѣсия и когато министритѣ ще отговарятъ на всички онѣзи въпроси, които се зададоха отъ г. г. ораторитѣ при разискванията, които станаха до сега.

Председателствуващ Н. Захариевъ: Които приематъ предложението на г. министъръ-председателя, следното заседание да се състои въ срѣда съ дневенъ редъ:

1. Първо четене проектоотговора на тронното слово (отговоръ на г. г. министритѣ);

2. Второ четене законопроекта за опрощаване глобитѣ за закъснение върху прѣжитѣ данѣци, данѣка върху материалитѣ, отъ които се вари ракия, и акциза на виното;

3. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 45 м.)

Подпредседателъ: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретаръ: **Т. ХР. МЕЧКАРСКИ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

ПОПРАВКИ НА ПО-ВАЖНИ ПЕЧАТНИ ГРѢШКИ

Стр.	Колона	Редъ	Напечатано:	Да се чете:
50	лѣва	25 и др. отгоре надолу	Георги Димитровъ	д-ръ Георги Димитровъ
80	"	1, 2 отгоре надолу	пристига съ цѣлото си величие, за да прави избори въ ин- лячество, че генералъ Русевъ, про- чутъ държавникъ	крѣвъ може да пролѣтемъ, но властѣта нѣма да я да- демъ".
80	дѣсна	14 отдолу нагоре	Не предлагаме	Ние предлагаме
137	"	2 " "	По чл. 24 алинея шеста	По чл. 47 точка 6
190	"	33 " "	17	18
79	лѣва	12 отгоре надолу	статистика	станчка
199	дѣсна	10 " " да се чете следъ редъ 12	—	—
241	"	33 отгоре надолу	се споразумѣватъ при	общо става
241	"	34 " "	и за продажбата	и продажбата
243	лѣва	16 " "	банковъ капиталъ. Има ли бан- ковъ капиталъ	финансовъ капиталъ. Има ли фи- нансовъ капиталъ.
243	"	19 " "	на индустрията съ	на индустриялния съ
243	дѣсна	28 отдолу нагоре	Отъ 1914 до	Отъ основаването си до
245	"	41 " "	бр. 3044	брой 3004
255	"	24 " "	„Жици“	„Жити“
387	"	32 " "	измѣняването имъ	и замѣняването имъ